

N. 81

SEANCE DE L'APRES-MIDI — NAMIDDAGVERGADERING

PRESIDENCE DE M. MOUTON, PREMIER VICE-PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER MOUTON, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 heures.
De vergadering wordt geopend om 15 uur.

CONGES — VERLOF

MM. Appeltans, Arts et Collignon, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Appeltans, Arts en Collignon, wegens andere plichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

BOODSCHAP — MESSAGE

De Voorzitter. — Bij boodschap van 21 april 1993 deelt de Kamer van volksvertegenwoordigers mede dat zij heeft aangenomen, zoals het door de Senaat werd overgezonden, het ontwerp van tekst houdende herziening van artikel 26 van de Grondwet.

Par message du 21 avril 1993, la Chambre des représentants fait connaître qu'elle a adopté, tel qu'il lui a été transmis par le Sénat, le projet de texte portant révision de l'article 26 de la Constitution.

— Voor kennisgeving aangenomen.

Pris pour information.

MEDEDELINGEN — COMMUNICATIONS

Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad

Conseil interparlementaire de Benelux

De Voorzitter. — Bij brief van 2 april 1993, heeft de voorzitter van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad aan de Senaat overgezonden aanbevelingen inzake kansen en bedreigingen voor Benelux-zeehavens.

Par lettre du 2 avril 1993, le président du Conseil interparlementaire consultatif de Benelux transmet au Sénat des recommandations relatives aux possibilités et menaces pour les ports maritimes du Benelux.

— Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Samenstelling van het Adviescomité voor Europese aangelegenheden

Composition du Comité d'avis chargé de questions européennes

De Voorzitter. — Bij het Bureau is een voorstel ingediend om in het Adviescomité voor Europese aangelegenheden de heer Lambert Kelchtermans als effectief lid te vervangen door de heer Matthijs en de heer Matthijs als plaatsvervangend lid te vervangen door de heer Lambert Kelchtermans.

Le Bureau est saisi d'une proposition tendant à remplacer M. Lambert Kelchtermans par M. Matthijs comme membre effectif et M. Matthijs par M. Lambert Kelchtermans comme membre suppléant au sein du Comité d'avis chargé de questions européennes.

Geen bezwaar?

N'y a-t-il pas d'opposition à ce remplacement?

Dan is aldus besloten.

Il est donc ainsi décidé.

BEROEP OP HET REGLEMENT

RAPPEL AU REGLEMENT

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken voor een beroep op het Reglement.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, op het einde van de ochtendvergadering vroeg ik het woord op dezelfde wijze als ik het nu doe. Ik wilde toen een beroep doen op artikel 25 van het Reglement. Tot nu toe is het woord mij op basis daarvan altijd toegestaan, maar vanmorgen werd het mij echter geweigerd, zonder enige motivatie. Er was alleen een hoofdknik van u, mijnheer de Voorzitter.

Ik vraag mij af of een voorzitter het Reglement kan terzijde schuiven en mij het woord kan weigeren, zonder zelfs naar de reden te vragen waarom ik het woord vraag. Ik kreeg hierover graag uitsluitel van de Voorzitter van de Senaat.

M. le Président. — J'estime ne pas avoir violé le Règlement, monsieur Verreycken. Je vous rappelle qu'au moment où vous avez demandé la parole, Mme Maes développait sa réplique à la

tribune, à la suite de l'interpellation qu'elle avait adressée à M. le secrétaire d'Etat Derycke. Or, l'article 22bis de notre Règlement dispose très clairement que seul l'interpellateur peut exercer un droit de réplique.

En outre, je vous signale que, ce matin, j'ai aussi fait appel au Règlement pour refuser une demande d'intervention émanant de M. Verschuere et pour faire remarquer à Mme Maes qu'elle dépassait le temps de parole qui lui était imparti.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs in deze zaak nogmaals naar artikel 25-5° van het Reglement. Volgens dat artikel heb ik altijd het recht het woord te vragen om terecht te wijzen omtrent een aangevoerd feit of om te antwoorden op een persoonlijk feit. Ik heb altijd het recht om een beroep te doen op het Reglement. Dit soort van vragen heeft voorrang op al de rest. Ik meen dus dat mijn rechten zeer duidelijk geschonden werden.

M. le Président. — Je vous signale, monsieur Verreycken, que l'article 25quinquies vous accorde le droit de redresser un fait allégué ou de répondre à un fait personnel, mais par écrit, ce qui n'est pas le cas en l'occurrence.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE MEYER AAN DE MINISTER VAN DE KLEINE EN MIDDELGROTE ONDERNEMINGEN EN LANDBOUW OVER «DE NIEUWE OPDRACHTEN VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW IN HET KADER VAN DE HERVORMING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUWBELEID (GLB)»

QUESTION ORALE DE M. DE MEYER AU MINISTRE DES PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES ET DE L'AGRICULTURE SUR «LES NOUVELLES MISSIONS DU MINISTÈRE DE L'AGRICULTURE DANS LE CADRE DE LA RÉFORME DE LA POLITIQUE AGRICOLE COMMUNE (PAC)»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Meyer aan de minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw over «de nieuwe opdrachten van het ministerie van Landbouw in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)».

Het woord is aan de heer De Meyer.

De heer De Meyer. — Mijnheer de Voorzitter, in vergelijking met de vroegere reglementen en steunregimes zal de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid belangrijke bijkomende inspanningen vergen van het ministerie van Landbouw. Dit is het gevolg van het groot aantal te behandelen dossiers en de ingewikkelde administratieve opvolging van de nieuwe reglementen, zoals het noodzakelijk beheer van de transfers van de individuele rechten van de producenten, de voorwaarden opgelegd voor het krijgen van steun en de noodzakelijke banden tussen de diverse sectoriële regimes. Deze nieuwe bepalingen zijn het voorwerp van een reeks Europese verordeningen van horizontale of sectoriële aard. Om de noodzakelijke banden tussen de verschillende sectoriële regimes te leggen, heeft de Europese Ministerraad een verordening aangenomen met het oog op het opzetten van een geïntegreerd controle- en beheerssysteem voor deze steunregimes.

Vermits de hervorming dadelijk van toepassing is, is het absoluut noodzakelijk de Belgische producenten de toegang tot deze steunregimes te verschaffen door betalingen binnen een normale termijn, na de behandeling van alle aanvragen en na de uitvoering van de voorgeschreven controles. Daartoe moeten voldoende garanties worden gegeven aangaande de naleving van de reglementeringen, teneinde in de toekomst betwistingen met de diensten van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw te vermijden. De EG-steunverlening, geschat op een bedrag van meer dan 5 miljard in 1993, kan hierdoor in het gedrang komen.

In de ons omringende landen, Duitsland, Frankrijk, Denemarken, worden bijkomende ambtenaren aangeworven om deze nieuwe verplichtingen in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid aan te kunnen. Voorziet de Belgische Regering in een gelijkaardige inspanning?

Waaruit zal het geïntegreerd controle- en beheerssysteem bestaan waarin de EG-Commissie voorziet? Binnen welke termijn kan een dergelijk systeem operationeel zijn in België? Zullen hiervoor de nodige middelen worden vrijgemaakt?

De Ministerraad van 12 februari jongstleden heeft de minister de toestemming gegeven voorstellen te doen met het oog op een grondige herstructurering van het ministerie van Landbouw. Zijn deze voorstellen reeds uitgewerkt en wat is hun precieze inhoud?

Kan van de gelegenheid gebruik worden gemaakt om, zoals in de meeste Europese landen het geval is, een departement van Landbouw en Voeding op te richten? Door alle controles in de hele voedingsketen in één departement te groeperen, kan aan de consumenten, wat de kwaliteit van de voedingsproducten betreft, een betere bescherming worden geboden.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, in antwoord op de vraag van de heer De Meyer kan ik het volgende mededelen.

De uitvoering van de hervorming van het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid brengt vanaf 1993 een uitgebreid pakket nieuwe werkzaamheden mee die door het departement van Landbouw ieder jaar binnen een korte tijdsspanne dienen te worden uitgevoerd. Zowat alle landbouwers die actief zijn in akkerbouw en veeteelt, zullen vóór 15 mei een aanvraagdossier indienen voor het bekomen van Europese inkomenssteun. We verwachten zo'n 60 000 à 70 000 nieuwe dossiers.

In andere landen werden binnen het departement van Landbouw nieuwe cellen opgericht die worden belast precies met de uitvoering van deze opdrachten. In Duitsland zullen 1 800 à 2 000 en in Nederland 230 à 250 bijkomende ambtenaren worden tewerkgesteld.

Omwille van de budgettaire problematiek is het in België niet mogelijk gebleken om, zoals in die ons omringende landen, een belangrijk aantal bijkomende personeelsleden aan te werven om de nieuwe verplichtingen in het kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid na te komen.

Rekening houdende met de noodzaak voor de Regering om de loonkosten van het Openbaar Ambt te verminderen en rekening houdende met de resultaten van de radioscopie met het oog op een meer efficiënte organisatie van het ministerie van Landbouw en van de parastatalen, werd daarentegen gekozen voor een grondige herstructurering waarbij onmiddellijk slechts tien nieuwe aanwervingen noodzakelijk zijn. Ik ben momenteel bezig met de uitvoering van deze zeer fundamentele hervorming.

De herstructurering houdt de overheveling in naar de administratie van de Nationale Zuiveldienst en van de Dienst voor de afzet, een hergroepering van de controlediensten binnen de administratie en een herstructurering, in akkoord met de minister van Economische Zaken van de BDBL.

De Europese Raad van 27 november 1992 heeft de verordening 3508/92 aangenomen met het oog op het oprichten van een geïntegreerd controle- en beheerssysteem. De heer De Meyer heeft daar vragen over gesteld.

Dit geïntegreerd systeem zal moeten bestaan uit een geïnformatiseerde databank, een alfanumeriek systeem voor de identificatie van landbouwpercelen, een systeem voor de identificatie en registratie van dieren, van de aanvragen tot steun van de producenten en een geïntegreerd controlesysteem.

Een studie aangevraagd door de Europese Commissie komt tot het besluit dat het mogelijk is in België zo'n systeem progressief te ontwikkelen in een tijdsspanne van drie jaar.

Voor 1993 worden de behoeften geschat op 134 miljoen frank, waarvan 46 miljoen frank ten laste van de EG.

Tot slot wil ik opmerken dat ik sedert geruime tijd pleit om, zoals dat in de meeste Europese landen het geval is, een departement van Landbouw en Voeding op te richten. Dit zou een betere bescherming bieden van de consumenten wat de kwaliteit van de voedingsprodukten aangaat. Rekening houdende met de binding tussen gezondheid en voeding, is deze kwaliteitsgarantie een prioritaire doelstelling van de overheid.

Dit aspect wordt ook bestudeerd in het kader van de radioscopie en van de grondige hervorming van de administratie waaraan de Regering op dit ogenblik werkt.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Meyer voor een repliek.

De heer De Meyer. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn uitvoerig antwoord.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DE CROO AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN VERKEERSWEZEN EN OVERHEIDSBEDRIJVEN OVER «DE OBSERVATIES VAN TELEFOONGESPREKKEN EN FAXVERBINDINGEN»

QUESTION ORALE DE M. DE CROO AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES COMMUNICATIONS ET DES ENTREPRISES PUBLIQUES SUR «LES ECOUTES TELEPHONIQUES ET LES OBSERVATIONS DE TELECOPIES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer De Croo aan de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven over «de observaties van telefoongesprekken en faxverbindingen».

Aangezien de Vice-Eerste minister en minister van Verkeerswezen en Overheidsbedrijven verontschuldigd is, zal minister Bourgeois in zijn plaats antwoorden.

Het woord is aan de heer De Croo.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb deze vraag reeds een tijd geleden aan minister Coëme overgemaakt. Het zou me verheugd hebben het antwoord uit de mond van minister Wathelet te mogen vernemen. Maar *un bon bourgeois fera l'affaire* en minister Bourgeois zal met het leestalent dat hem eigen is wellicht het antwoord keurig kunnen formuleren.

Op 22 december jongstleden heb ik aan mijn achtbare opvolger een vraag gesteld over het af luisteren van telefoongesprekken en het kopiëren van faxverbindingen. Het antwoord dat mij werd verstrekt was ontoereikend en het bleek niet mogelijk daarop aanvullingen te bekomen. Noodgedwongen moet ik op deze tribune precieze antwoorden eisen op mijn precieze vragen.

Ten eerste, op welke wijze wordt de inhoud van de door Belgacom uitgevoerde observatie- en af luisteropdrachten aan de opdrachtgevende instanties bezorgd?

Ten tweede, kan de abonnee informatie bekomen over de reden waarom en de wijze waarop zijn verbindingen worden geobserveerd?

Ten derde, kan de identiteit worden achterhaald van de beampte die bepaalde verbindingen via het centraal beheerscentrum, het zogenaamde OMC, Operations and Maintenance Center, heeft geobserveerd?

Ten vierde, mogen de instanties die de observatiemeting aanvragen zelf over afstandsgestuurde registratieapparatuur beschikken of kunnen ze die apparatuur bij Belgacom ontlennen?

Ten vijfde, kunnen deze instanties zelf observatiemetingen doen op de aansluitingen vanuit de Belgacomlokalen? Zijn ze technisch in staat het gesprek af te luisteren of de fax te kopiëren? Wie controleert er of dit al dan niet gebeurt?

Ten zesde, over welke bewakingsmiddelen beschikt Belgacom om de toegang tot de telecommunicatieinstallaties onmogelijk te maken voor onbevoegden? Welke technische middelen worden

daarvoor gebruikt? Welk budget wordt jaarlijks gespendeerd aan de beveiliging van gebouwen, van apparatuur en van straatverdelers?

Mijnheer de Voorzitter, aangezien ik mijn vragen reeds een tijdje heb ingediend en aangezien ze zeer precies zijn, vraag ik een duidelijk, zij het dan afgelezen, antwoord voor een zaak die raakt aan de privacy van de burgers.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Bourgeois.

De heer Bourgeois, minister van de Kleine en Middelgrote Ondernemingen en Landbouw. — Mijnheer de Voorzitter, een antwoord geven op de vraag van de heer De Croo is voor mij des te gemakkelijker, gezien ik hiermee een beetje terugval in mijn vroegere materie. God weet wat mij nog te wachten staat!

De heer De Croo zal zeker begrijpen dat ik geen verantwoordelijkheid draag voor het antwoord van Vice-Eerste minister Coëme dat ik enkel voorlees.

Op 22 december 1992 heeft de heer De Croo mij reeds een dringende mondelinge vraag gesteld over dit zelfde onderwerp. Ik hoop dat mijn antwoord van vandaag hem wel voldoening zal schenken.

Krachtens de wet van 1 februari 1991 kan een onderzoeksrechter via Belgacom overgaan tot het opsporen van nummers van telefoontoestellen van waaruit telefoongesprekken worden gedaan en van telefoontoestellen die vanuit een bepaald toestel worden opgeroepen. Dit gebeurt door middel van de installatie van een «zoller»-toestel. De resultaten van een dergelijk onderzoek worden aan de bevoegde magistraten meegedeeld in de vorm van listings waarin het nummer, de datum en het uur van de in- en uitgaande oproepen worden vermeld.

Of de abonnee het recht heeft om geïnformeerd te worden over de redenen van de installatie van dergelijk zoller-toestel is een aangelegenheid die valt onder de bevoegdheid van de rechterlijke macht. Vragen daarover moeten dus aan de minister van Justitie worden gesteld.

Het is altijd mogelijk de identiteit terug te vinden van de ambtenaar die het telefoonverkeer heeft geobserveerd. Dit soort zaken wordt uiteraard met een maximum aan discretie behandeld.

De gerechtelijke instanties is het niet toegelaten om zelf observatiemetingen op de aansluitingen te doen. Sommigen onder hen sturen evenwel één van hun medewerkers rechtstreeks naar een centrale om vlugger de gewenste informatie vast te krijgen. In dergelijk geval is het steeds de ambtenaar van Belgacom die de nodige bewerkingen uitvoert. De vertegenwoordiger van het ministerie van Justitie heeft geen toegang tot het opsporingsstelsel, noch de toelating om het telefoongesprek af te luisteren.

Het was niet mogelijk om over de laatste vragen van de heer De Croo, onder meer betreffende het budget dat Belgacom besteedt aan de bewaking van haar gebouwen, de nodige informatie in te zamelen. De minister zal hem daarop een schriftelijk antwoord verstrekken.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Croo voor een repliek.

De heer De Croo. — Mijnheer de Voorzitter, ik kan heel goed begrijpen dat minister Bourgeois alleen maar het antwoord kan aflezen dat zijn collega Coëme hem heeft gegeven. Ik verwacht van hem dan ook geen bijkomend antwoord op mijn repliek.

Ik wil de minister en zijn collega van Justitie alleszins verzekeren dat ik met dezelfde koppigheid die ik aan de dag legde toen ik voor dat departement verantwoordelijk was, zal insisteren op volledige klaarheid over mogelijke observaties van telefoon- en faxverbindingen. Daarrond mag geen mysterie blijven hangen. Dat maakt deel uit van de beveiliging van het privé-leven en moet georganiseerd worden binnen de strikte toepassing van de wet. Wij wachten nog steeds op wetgeving en uitvoeringsbesluiten die ter zake regelend zullen optreden. Zolang dit niet is gebeurd, voel ik mij als wetgever en als controleur op de uitvoering van de wetten, onbehaaglijk bij het systeem dat vandaag wordt toegepast.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN APEREN AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN OVER «DE TAKELINGEN OP BEVEL VAN HET PARKET»

QUESTION ORALE DE M. VAN APEREN AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES SUR «LES ENLEVEMENTS DE VEHICULES EFFECTUES PAR UNE DEPANNEUSE SUR L'ORDRE DU PARQUET»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Aperen aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over «de takelingen op bevel van het parket».

Het woord is aan de heer Van Aperen.

De heer Van Aperen. — Mijnheer de Voorzitter, reeds geruime tijd is er een probleem in de sector van de takeldiensten, meer bepaald voor takelingen op bevel van het parket. Ingeval van gerechtelijke takelingen waar de geveerde voertuigen het voorwerp uitmaken van een inbeslagname, wordt door de procureur des Konings de verplichting opgelegd een bepaald takelbedrijf op te roepen. Het is hoogst ongewoon dat in verschillende arrondissementen van de provincie Antwerpen alle takelingen van de plaats van inbeslagname tot de stallingsplaats op bevel van het parket steeds door hetzelfde takelbedrijf gebeuren. Deze handelwijze druist in tegen de verzoeken van zowel het ministerie van Binnenlandse Zaken als van de rijkswacht of de politie om de aanrijtijd bij ongeval of misdrijf zo kort mogelijk te houden. Anderzijds werkt dit concurrentievervalsend vermist slechts één bedrijf wordt aangesproken om de takelingen uit te voeren.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, bent u op de hoogte van deze situatie? Welke zijn de instructies van het ministerie terzake? Hoe is de situatie in de andere provincies? Zult u maatregelen nemen voor een objectieve toewijzing van gerechtelijke takelingen?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Wathélet.

De heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen bestaan er inderdaad richtlijnen waarin de procureur des Konings aan de politiediensten mededeelt door welke takelbedrijven de gerechtelijke takelingen moeten worden uitgevoerd. Het gaat hier enerzijds over de takelingen en de stallingen door één bepaalde firma, van in beslag genomen motor- en bromfietsen en anderzijds over de takelingen, door een andere firma, van personenwagens, vrachtwagens, aanhangwagens en caravans. Deze richtlijnen gelden voor de inbeslagnemingen ingevolge een beslissing door het ambt van de procureur van Antwerpen of van een onderzoeksrechter.

In het gerechtelijk arrondissement Turnhout gelden ook richtlijnen waarin het parket een bepaalde firma aanbeveelt voor het takelen en het stallen van in beslag genomen niet-verzekerde voertuigen.

In het gerechtelijk arrondissement Mechelen gelden terzake geen richtlijnen van het parket.

In verband met de situatie in andere provincies kan ik u nog mededelen dat de procureur des Konings te Brussel een lijst heeft laten opstellen van veertien firma's waarop de politiediensten een beroep kunnen doen ingeval van verkeersongevallen waarbij het voertuig ter beschikking dient te worden gesteld van door het parket aangewezen deskundigen.

Het ministerie van Justitie heeft terzake geen instructies gegeven. Aangezien ik het niet abnormaal vind dat een procureur des Konings, in alle objectiviteit en rekening houdend met het probleem van onder meer gerechtskosten en stallingen, beslist een beleid te voeren en concrete richtlijnen te verstrekken aan de politiediensten, lijkt het mij thans inopportuun in deze materie maatregelen te nemen. Misschien kan een omzendbrief nuttig zijn voor het op punt stellen van een gemeenschappelijk beleid.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Aperen voor een repliek.

De heer Van Aperen. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord.

Toch wil ik erop wijzen dat er onregelmatigheden bestaan in het grensgebied van de arrondissementen Antwerpen en Turnhout. Waarom roept men in de hele provincie zeer dikwijls hetzelfde bedrijf op terwijl nog andere bedrijven werden aangewezen, ook in het arrondissement Turnhout?

Ik zou het op prijs stellen indien de aanbevelingen terzake werden opgevolgd.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER PATAER AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN EN AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN AMBTENARENZAKEN OVER «DE VEILIGHEID VAN DE FAMILIE VAN DE ZAIRESE EERSTE MINISTER»

QUESTION ORALE DE M. PATAER AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES ET AU MINISTRE DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR «LA SECURITE DE LA FAMILLE DU PREMIER MINISTRE ZAIROIS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Pataer aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken en aan de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over «de veiligheid van de familie van de Zairese Eerste minister».

Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, naar verluidt werden tijdens het Paa-ewekeinde in Brussel twee kinderen van de Zairese Eerste minister Tshisekedi belaagd door gewapende leden van de Mobutu-clan. Bedoelde clanleden, waaronder familieleden van de heer Mobutu, zouden zijn herkend als bewakers van Mobutu-eigendommen in Brussel.

Gelet op de officiële erkenning door België van de regering-Tshisekedi als enige wettige regering van Zaïre en gelet op de reputatie van de Mobutu-clan inzake herhaalde ernstige schendingen van de mensenrechten, wens ik volgende vragen te stellen.

Ten eerste, kunnen de in de pers aangehaalde feiten worden bevestigd?

Ten tweede welke maatregelen werden en worden er genomen om een herhaling van die feiten te voorkomen?

Ten derde, in welke mate worden aan leden van de Mobutu-clan nog steeds visa voor verblijf in België toegekend?

Ten vierde, in welke mate kan het optreden van leden van de Mobutu-clan worden beschouwd als inbreuk op de wetgeving inzake bendevoorming en gewapende militie?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Wathélet.

De heer Wathélet, Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, mijn antwoord op de vraag van de heer Pataer bestaat uit drie delen.

In de eerste plaats zal ik het hebben over de feiten. Ik kan enkel verklaren dat er op 12 april 1993 om 21 h 05 vermoedelijk werd gepoogd de zoon van de Zairese Eerste minister, de genaamde Tshisekedi Wa Tshisekedi te Ukkel te ontvoeren. Volgens de verklaring van de betrokkene en van getuigen hebben drie personen met zwarte huidskleur geprobeerd hem met dwang in een voertuig te doen plaatsnemen. Mede door de hulp van omstanders is Tshisekedi Wa Tshisekedi kunnen vluchten. De aanranders waren volgens de betrokkene en de ooggetuigen gewapend, doch zij hebben hun wapens niet gebruikt.

Deze zaak wordt gerechtelijk onderzocht. Ik beschik over geen gegevens nopens de nationaliteit van de aanranders. In hoeverre het optreden van de daders als een inbreuk op de wetgeving inzake bendevoorming en gewapende militie moet worden beschouwd, zal eveneens uit het onderzoek moeten blijken.

Ten tweede, de woning van Tshisekedi Wa Tshisekedi werd opgenomen in het bestand van de bedreigde punten in Brussel die onder de bescherming staan van de rijkswacht. Ik zal hierop om voor de hand liggende redenen niet verder ingaan.

De situatie van de bedreiging ten aanzien van Zaïrese onderdanen in ons land wordt op de voet gevolgd, geëvalueerd en waar nodig worden er maatregelen getroffen.

Ten derde, in welke mate worden aan de leden van de zogenaamde Mobutu-clan nog steeds visa voor verblijf in België toegekend? Samenvattend kan ik zeggen dat onder de bevoegdheid van collega Tobback een zeer restrictief visumbeleid wordt gevoerd. In de praktijk betekent dit dat elke visumaanvraag van personen die tot deze groep behoren, wordt geweigerd. Dit belet echter niet dat personen die reeds in bezit van een geldig Belgisch visum waren op het ogenblik dat deze maatregel van kracht werd, hun visum nog kunnen gebruiken. Het is eveneens mogelijk dat betrokkenen zich op het grondgebied bevinden zonder in het bezit te zijn van geldige inreisdocumenten en dus illegaal in het land zijn. Zodra een dergelijke situatie wordt vastgesteld, kan onmiddellijk tegen de betrokken personen worden opgetreden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer voor een repliek.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, uiteraard dank ik de minister voor het duidelijk antwoord dat hij mede namens zijn collega Tobback heeft gegeven. Ik wil de minister en zijn collega alleen nog op het volgende wijzen. Wanneer wordt gezegd dat Zaïrese burgers gepaste bescherming kunnen of zullen krijgen, dan is het toch normaal dat daarbij extra aandacht wordt besteed aan de familie van de enige door België erkende Eerste minister van Zaïre.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VANDENBERGHE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN OVER «DE POLITIEKE BETEKENIS VAN HET UITSTEL VAN HET PROCES-HAEMERS, DE VRIJSpraak IN DE ZOGENAAMDE ZAAK-KIRSCHEN EN DE POLITIEKE CONCLUSIES DIE DAARUIT VOLGEND DRINGEND DIENEN GENOMEN TE WORDEN»

QUESTION ORALE DE M. VANDENBERGHE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES SUR LA «SIGNIFICATION POLITIQUE DE LA REMISE DU PROCES-HAEMERS, L'ACQUITTEMENT DANS L'AFFAIRE KIRSCHEN ET LES CONCLUSIONS POLITIQUES QU'IL CONVIENT D'URGENCE D'EN TIRER»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Vandenberghe aan de Vice-Eerste minister en minister van Justitie en Economische Zaken over «de politieke betekenis van het uitstel van het proces-Haemers, de vrijspraak in de zogenaamde zaak-Kirschen en de politieke conclusies die daaruit volgende dringend dienen genomen te worden».

Het woord is aan de heer Vandenberghe.

De heer Vandenberghe. — Mijnheer de Voorzitter, het land wordt opgeschrikt door twee juridische beslissingen die ongetwijfeld de louter juridische dimensie overstijgen, namelijk het uitstel in de zaak-Haemers omdat het onmogelijk bleek te zijn de jury samen te stellen, en de vrijspraak in de zaak-Kirschen wegens een procedurefout. Door deze uitspraken rijzen een aantal vragen in verband met het verloop van deze procedures en een aantal vragen van algemeen politieke aard.

Ten eerste is er de zaak-Haemers. Volgens persberichten kon de jury niet worden samengesteld omdat de opgeroepen kandidaat-juryleden zich wettig konden onttrekken. Dit gebeurde mede in

het licht van de verwachte lange duur van het proces. Als wettige verhindering zou zelfs de zorg voor een huisdier zijn aanvaard. Meent u niet, mijnheer de Vice-Eerste minister, dat de wet dringend moet worden aangepast, zodat enerzijds de redenen om zich aan het deelnemen aan een jury te onttrekken strikt worden gelimiteerd en anderzijds een aangepast statuut voor de juryleden wordt uitgewerkt, zodat processen over zware criminaliteit kunnen plaatshebben. Moet het verloop van de procedure voor het Hof van assisen niet dringend worden gemoderniseerd?

Ten tweede is er de zaak-Kirschen. Deze zaak sleept reeds jaren aan en is de verjaring nabij. Waarom kon zij niet vroeger worden behandeld? Tevens wordt de betichte, die wordt beschuldigd van miljardenfraude, vrijgesproken wegens een procedurefout.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, meent u niet dat u de opdracht moet geven aan het openbaar ministerie om beroep aan te tekenen tegen dit vonnis, indien het dit niet spontaan doet? Meent u ook niet dat zeer dringend een wettelijk initiatief moet worden genomen om enerzijds de verjaringstermijnen voor ingewikkelde financiële delicten te verlengen en om anderzijds de procedureregels beter uit te werken zodat procedurefouten, die tot nietigheid leiden, duidelijker worden onderscheiden van maatregelen die louter maatregelen van orde moeten zijn?

M. le Président. — La parole est à M. Wathélet, Vice-Premier ministre.

M. Wathélet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice en der Affaires économiques. — Monsieur le Président, l'objet de cette question aurait certainement mérité une longue, voire une double interpellation. C'est uniquement pour des raisons de procédure que nous sommes convenus de tenir la présente discussion sous forme de question orale, laquelle a l'avantage, pour vous, et l'inconvénient, pour moi, d'appeler une réponse cet après-midi. Aussi, je demande votre indulgence. En effet, dans la mesure où l'on exige de la Justice un minimum de sérénité, on pourra pardonner au ministre de la Justice, compte tenu du délai de vingt-quatre heures et de l'impossibilité matérielle d'avoir lu tous les documents des dossiers en question, de ne réagir ni sur le plan émotionnel ni, surtout, sur le plan des dossiers actuellement traités par la Justice. Même si je trouvais scandaleux un certain nombre de résultats malheureux de procédures judiciaires en cours, je ne pourrais vous le dire. Ces réflexions valent à la fois pour les affaires Kirschen et Haemers.

Mijn antwoord op de vragen over de zaak-Kirschen zal uit drie delen bestaan. Ten eerste de procedure-akten van de zaak-Kirschen; ten tweede, de juridische mogelijkheden tot beroep tegen het vonnis en ten derde de perspectieven inzake de aanpassing van de wet, meer bepaald de verjaringstermijn en de wijze waarop procedurefouten gesanctioneerd moeten of kunnen worden.

De rechtszaken die deze vragen oproepen, vonden nog maar pas plaats en dwingen mij tot terughoudendheid.

De stafhouder, de heer Legros en ook advocaat-generaal Morlet verduidelikten dat de juridische moeilijkheden niet gesanctioneerd worden door het verdwijnen van de instellingen en de democratische principes die hen leiden.

De gebeurtenissen in de twee zaken tonen evenwel duidelijk aan dat een hervorming dringend noodzakelijk is.

Omwille van de complexiteit van bepaalde strafzaken en de nieuwe, verschrikkelijke vormen van criminaliteit is een hervorming vereist. Deze hervormingen zijn dringend omdat de gerechtelijke instelling niet mag worden belemmerd in haar werking. In die zin heb ik trouwens de Commissie Strafprocesrecht, onder het voorzitterschap van professor Franchimont, opgericht. De verschillende vragen die hier werden gesteld, worden in deze context bestudeerd. Ondanks de uitzonderlijke technische moeilijkheden van deze problemen, heb ik aan de commissie gevraagd om zonder verwijl haar werkzaamheden te bespoedigen en ze is reeds tot enkele conclusies gekomen.

Inzake de procedure rijzen er vragen over de tijd die nodig was om de ten laste gelegde beschuldigingen aan de feitenrechter te bezorgen inzake de zaak-Kirschen. Ik zal daaruit conclusies trekken.

De vlucht van de beklaagden naar het buitenland was ontegensprekelijk een vertragsingsfactor. Zij zijn slechts sinds eind 1992 opnieuw in België.

Een tweede vertragsingsfactor heeft betrekking op de technische complexiteit van de financiële inbreuken die de magistraten werden voorgelegd. De groeiende moeilijkheid en het technische karakter van de financiële normen en de criminaliteit die daardoor wordt verwekt, vereisen grondige studies. Deze zijn onmisbaar om het vermoeden van onschuld niet te miskennen. De studies zijn zelf onderworpen aan gespecialiseerde onderzoeken, maar ook daar worden tekortkomingen vastgesteld. Er is evenwel een oplossing in de maak. Doeltreffende onderzoeksstructuren, zoals Defo, worden uitgewerkt die de onderzoekers, die door de procureur des Konings werden gevorderd, zullen ondersteunen. Een andere tekortkoming, meer bepaald de boekhoudkundige expertises, daagt steeds opnieuw op. Deze expertises zijn moeilijk, want ze zijn slecht bezoldigd omwille van het ontoereikend tarief, toegepast in zaken van strafrecht.

Un troisième facteur peut être recherché dans l'arriéré global ou dans la nécessité pour les magistrats de s'occuper de multiples dossiers. Aux cas difficiles dont nous parlons, s'ajoute en effet l'ensemble des autres dossiers, certes moins complexes, mais dont le nombre écrase aujourd'hui les parquets.

On peut imputer les raisons du retard à la complexité, à la non-disponibilité des inculpés et au fait que nous vivons dans un système où c'est à la société qu'il appartient de prouver l'infraction et non à l'inculpé de prouver qu'il ne l'a pas commise. De plus, la charge de la preuve est particulièrement difficile à établir dans des matières techniquement difficiles.

Lors des débats au Sénat et à la Chambre, on insiste très souvent sur l'indépendance du pouvoir judiciaire, même sur une préférence que certains veulent donner au travail d'un juge d'instruction par rapport au travail d'un ministère public se trouvant sous la dépendance du pouvoir exécutif. Mais en même temps, c'est toujours au ministre de la Justice que l'on s'adresse pour critiquer une décision de justice ou tenter de lui demander de modifier la décision d'un juge, démarche que je n'accomplirai pas parce que je ne le peux pas.

Notre système exige que nous gardions à la fois la sérénité et un certain nombre de principes. Je n'interférerai donc pas dans cette discipline.

Sans avoir lu ni le dossier ni la décision du tribunal de première instance, je ne puis que constater que nous nous trouvons aujourd'hui, dans l'affaire Kirschen, devant un résultat troublant. J'ai, dès lors, demandé au procureur général près la Cour d'appel de Bruxelles de me faire un rapport immédiat, avant l'expiration des délais d'appel. J'estime que le point de droit soulevé, avec les conséquences de fait qu'il aura sur le plan juridique, à savoir l'acquiescement, entraîne la nécessité d'envisager très sérieusement un appel, voire un pourvoi en cassation si l'appel devait confirmer la décision du tribunal de première instance.

Aucune possibilité juridique ne doit être négligée afin d'éviter qu'une culpabilité ne puisse être établie tout simplement du fait d'une erreur de procédure ou parce qu'un point de droit n'aurait pas été tranché. Je puis d'ores et déjà vous dire que le procureur général est également favorable à l'introduction d'un appel.

Ce qui pose problème aujourd'hui, c'est une perquisition effectuée en janvier 1986, à propos de laquelle il convient de vérifier si le magistrat instructeur était saisi.

La question de la saisine du juge d'instruction est délicate et nous l'avons déjà abordée au Parlement. Vous vous souviendrez des problèmes posés par la saisine du juge d'instruction Ancia dans une autre affaire très médiatisée.

Hormis les précisions que j'ai demandées en l'espèce, le magistrat instructeur a pu intervenir sur base d'une saisine du ministère public précisant, conformément à la pratique, qu'il était saisi des faits visés au réquisitoire de mise à l'instruction, mais aussi de tout autre fait visé par la qualification retenue. Le juge d'instruction est en effet saisi *in rem*, c'est-à-dire de l'ensemble des faits, indépendamment des personnes nommées ou encore à identifier, visées par le réquisitoire du ministère public. Le problème réside dans l'interprétation à donner à ce réquisitoire et cela indique à

suffisance la difficulté de tenir sur le même pied les préoccupations de respect des droits de la défense et celles qui concernent les intérêts essentiels de la collectivité.

S'il ne convient pas de mépriser une préoccupation pour abuser d'une autre, il ne faut pas non plus abuser, en l'occurrence, des droits de la défense pour mépriser la préoccupation de sécurité publique et le souhait exprimé par la société de punir les coupables.

La chose publique a ses exigences qui ne peuvent être étouffées par un abus des droits individuels. De plus, si on abuse de ces droits parce qu'ils ont été instaurés par la loi, alors, il incombe au législateur de modifier la législation et non de reprocher aux juges de l'appliquer.

Un rapport de proportionnalité doit exister, un rapport efficace entre les droits individuels, à savoir les droits de la défense, et les droits de la société. « Comparaison n'est pas raison » mais selon moi, un tel rapport existe actuellement en Grande-Bretagne. La presse de ce jour met d'ailleurs en évidence des réformes françaises pour améliorer la nécessaire efficacité de la justice pénale. En effet, tous les pays européens connaissent à cet égard le même genre de problèmes.

Nous devons donc trouver des remèdes efficaces mais sans altérer la dignité du procès, et d'ailleurs de la justice, sinon la justice pénale ne fonctionnerait plus que pour des actes de délinquance peu complexes, et plutôt mal d'ailleurs. Nous aurions alors une justice duale à deux vitesses qui, de toute façon, ne serait même pas assez rapide pour ce qui concerne les faits de délinquance urbaine. Cette question sera d'ailleurs réglée par le projet d'accélération des procédures pénales qui devrait être soumis aux assemblées dès que le Conseil d'Etat m'aura transmis son avis. D'un autre côté, nous aurions une justice complexe qui n'aurait pas le temps d'être rendue. Il n'y aura plus de justice si plusieurs formes de criminalité organisée, techniquement performantes, bénéficient d'une impunité nourrie de beaux principes et de désuétude.

Le civisme s'impose à tous : au législateur, dans la mesure où nous sommes tenus d'adapter le droit écrit aux nécessités de notre système démocratique, mais également aux auxiliaires de justice car la norme de droit écrit ne peut être l'occasion d'un abus, voire d'un alibi hypocrite.

J'en viens à présent à l'affaire Haemers. A cet égard, je voudrais relever quatre points.

Premièrement, nous devons résister, en tous cas dans un premier temps, à la tentation de vouloir tuer une institution qui, selon moi, a fait ses preuves en raison des difficultés que présente un procès par ailleurs exceptionnel. Toutefois, soyons-en conscients, ce genre de procès est probablement appelé à se répéter dans l'avenir, étant donné l'augmentation de la criminalité.

Deuxièmement, le procès sera certainement différé de quatre ou cinq mois. Cette réalité doit également être mise en regard de la dimension même de ce procès. A titre indicatif, je vous ai apporté l'acte d'accusation. (*Le ministre présente à l'assemblée un énorme dossier.*)

Cet acte d'accusation donne une idée du travail qui incombe aux magistrats. Mais si dans ce dossier, une seule information a été recueillie de manière illégale ou si tous les renseignements n'ont pas été obtenus, il risque d'y avoir erreur de procédure, prescription et donc acquiescement. Dans un tel cas, au vu des faits qui sont incriminés en l'occurrence, et en respectant la présomption d'innocence, on serait tenté de crier au scandale. Cet acte d'accusation comporte 379 pages. C'est probablement un record ! Ce dossier est révélateur du travail réalisé par l'appareil judiciaire et de la nécessité de le faire à fond. En effet, si la défense use de ses droits — ce qui est normal — chaque erreur sera mise à profit pour pouvoir annuler l'accusation.

Dans le procès qui nous intéresse, on fait état de quatre morts et d'innombrables blessés. Il y est également question de dix-huit faits — et non des moindres — qui se sont produits de 1983 à 1989. Trente avocats sont chargés de représenter les droits de la défense. A cet égard, on pourrait d'ailleurs se demander comment les accusés peuvent s'offrir de tels services pour un procès qui devrait durer cinq mois. D'après ce que l'on nous a dit, les avocats se

chargeraient de cette cause à titre gracieux! Voilà peut-être la solution au problème du pro deo? C'est une autre question qu'il convient de se poser. Quoi qu'il en soit, ce procès est exceptionnel à plus d'un titre.

Troisièmement, un problème se pose également au niveau des jurés. C'est à cause de la difficulté de constituer un jury que ce procès a dû être remis. A cet égard, je voudrais faire deux remarques. D'abord, si la Cour d'assises et l'intervention d'un jury populaire sont conformes à notre système démocratique, et c'est mon avis aujourd'hui, nous devons convaincre les citoyens qu'ils ont un devoir civique à accomplir en la matière. Bien entendu, les personnes chargées d'examiner les motifs d'excuses doivent faire preuve davantage de sévérité que de souplesse.

Nous disposons auparavant de miliciens pour effectuer certaines tâches civiques. Nous sommes aujourd'hui confrontés à la difficulté d'obtenir la coopération des citoyens, lors des élections communales ou législatives notamment. En notre qualité d'hommes politiques, nous devrions vraisemblablement établir un contrat avec le citoyen afin de convaincre ce dernier de la nécessité de sa collaboration concrète pour l'exercice de ce droit démocratique.

Je ne me prononcerai pas quant aux motifs d'excuses retenus. Tel n'est pas mon rôle. Je ne suis pas président de la Cour d'assises et je respecte les magistrats qui exercent cette fonction complexe. Cependant, les citoyens doivent être conscients qu'à l'évidence, certains motifs ne peuvent être acceptés sous peine de porter préjudice à l'institution même de la Cour d'assises et qu'il faut donc faire preuve de sévérité en ce domaine.

Vous m'avez interpellé, voici trois semaines environ, sur les menaces proférées à l'égard de certains jurés lors d'autres procès. Il convient, il est vrai, de renforcer le statut des jurés en termes de sécurité et d'agir de même sur le plan financier. Il est normal que la société dédommage correctement les personnes auxquelles un service difficile, exceptionnel et parfois long est demandé.

Ces nouvelles mesures devraient nous permettre de constituer dans les meilleures conditions des jurys de Cours d'assises, sans quoi notre système va droit à l'échec. Il y va de notre responsabilité à tous.

J'ai rappelé tout à l'heure la nécessité d'amender certains aspects de la législation. Par exemple, la loi limite le nombre de jurés à 90; ainsi, dans ce procès, nous n'avons pas pu aller au-delà de ce nombre. Une modification de la loi s'impose donc, des procès de ce type pouvant encore se présenter à l'avenir.

En ce qui concerne une deuxième modification, certaines propositions ont été faites au sein de la Commission Franchimont. M. Franchimont s'en est d'ailleurs expliqué lors de récentes émissions de télévision.

Les jurés devraient également être débarrassés de tous les problèmes techniques, de procédure. Le temps imposé pour l'exercice de leur fonction s'en verrait réduit. Je suis donc favorable, monsieur Vandenberghe, à une modification de la législation dans ce sens. Il conviendrait que les magistrats professionnels aient, si possible avant le débat du procès, résolu tous ces problèmes pour que le jury se limite à juger les faits: tel est d'ailleurs le but de sa présence.

Je préciserai qu'au niveau de la Cour d'assises du Brabant, le procureur général et le premier président établissent actuellement un nouvel agenda, avec la collaboration du bâtonnier, afin que les mois de mai et de juin ne soient pas perdus. D'autres affaires, reportées au mois de septembre en raison du procès Haemers, seront donc évoquées à la date initialement prévue. Du fait de son report, le procès en cause n'aura donc pas de conséquences négatives supplémentaires sur les autres dossiers.

Pour conclure, je dirai que le ministre de la Justice se doit de rester serein. Je ne veux pas réagir dans les 24 heures sur des procès préparés depuis longtemps et dont je n'ai pas une connaissance parfaite. Je suis également conscient de la nécessité du maintien de la séparation des pouvoirs.

En ce qui concerne l'affaire Kirschen, deux conclusions peuvent être tirées. Nous devons mieux calibrer les sanctions quant aux erreurs de procédure. Nous l'avons d'ailleurs fait dans un autre domaine. Rappelez-vous qu'en août 1992, nous avons voté une loi portant sur l'arrière judiciaire. Cette loi disposait que la notion de nullité n'interviendrait en matière civile que dans le cas d'un préjudice. La notion de nullité de plein droit, basée sur la mauvaise rédaction d'un acte ou d'une faute d'orthographe, a donc été abandonnée. En matière civile, cette mesure permet de mieux valoriser le temps de justice. En matière pénale, nous devons raisonner de la même manière afin de ne pas aboutir, indépendamment de notre langage juridique spécialisé, à des résultats injustes. Je pense notamment à des cas où la culpabilité est clairement établie et qui, en raison d'une erreur de procédure commise par un magistrat ou un greffier, se solderaient par un acquittement. De telles situations sont révoltantes pour le citoyen et portent atteinte à la crédibilité de la justice. La sanction des erreurs de procédure doit donc être mieux calibrée. Il est envisageable de permettre aux parties de dénoncer certaines irrégularités en cours de procédure de manière à éviter l'évocation de nullité après la clôture de l'instruction. Ce calibrage plus précis des erreurs de procédure établirait un meilleur équilibre entre les droits individuels des inculpés et ceux de la société qui impliquent que justice soit faite. C'est là ma première conclusion.

Deuxième conclusion: je suis également favorable à la modification des délais de prescription. Je sais que cette notion doit être conservée pour des raisons de sécurité juridique et afin que les jugements interviennent dans des délais raisonnables. Ce principe nous est d'ailleurs imposé par la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme. Je pense néanmoins qu'aujourd'hui, dans le cadre de procès compliqués et très techniques, la prescription ne joue plus ce rôle consistant à préserver la sécurité juridique et les délais. Elle permet simplement, sans qu'aucune négligence puisse être reprochée à l'appareil judiciaire, d'aboutir à un acquittement couvrant, en réalité, des faits qui auraient été reconnus coupables. Le résultat est d'ailleurs paradoxal: plus un procès est compliqué, plus les charges sont lourdes, plus le refus de collaboration est évident et plus les chances d'échapper à la sanction sont grandes! Cette justice est duale. Celui qui ne collabore pas à la justice ne doit pas avoir la possibilité de tirer avantage de ce fait en matière de prescription.

Je répète donc que nous devons mieux calibrer les erreurs de procédure ou les sanctions qui en découlent. Par ailleurs, nous devons adapter les délais de prescription ou les suspendre provisoirement pour certaines raisons.

Telles sont les conclusions que nous devons tirer de ces deux événements importants, tout en sachant qu'il convient de garder nos rôles de pouvoir législatif et exécutif, et que les cas individuels doivent, il va de soi, rester de la responsabilité exclusive des autorités judiciaires. Je dirai un mot à propos de ces dernières.

Tant au niveau des parquets que des magistrats assis, il faut éviter de conclure qu'un juge est mauvais parce qu'une règle l'est, ou que le juge a commis une erreur parce qu'une règle s'applique mal dans un cas déterminé. Je crois que le travail réalisé par les services de police, les magistrats et le ministère public dans le dossier Haemers est remarquable. Il serait injuste de rejeter sur l'appareil judiciaire la responsabilité de l'évolution de notre criminalité, sa complication et l'inadaptation de notre droit à certaines réalités nouvelles. Cette responsabilité ne nous incombant d'ailleurs que pour l'avenir, il ne faut pas reprocher à nos prédécesseurs — Parlement ou Gouvernement — de ne pas avoir prévu des procès dont, aujourd'hui seulement, nous découvrons qu'ils sont possibles: dix-huit faits, quatre morts, de nombreux blessés, 379 pages d'actes d'instruction entre 1983 et 1989, et, parallèlement, toute une médiatisation qui en découle et qui peut contribuer, lorsqu'on annonce des délais de l'ordre de cinq à six mois, à l'instauration d'un climat de crainte au sein du jury. Nous devons en tenir compte dans notre réflexion, laquelle, je l'espère, sera aussi sereine que doit l'être la justice. (Applaudissements.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vandenberghe voor een repliek.

De heer Vandenberghe. — Mijnheer de Voorzitter, mijn vraag had niet de bedoeling een emotionele reactie te verwoorden. Ik wilde alleen maar vaststellen, dat er ook bij de publieke opinie een rechtvaardigheidsgevoel bestaat en dat ze reageert als ze wordt geconfronteerd met dergelijke uitspraken.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, u hebt eraan herinnerd welke inspanningen de rechterlijke macht zich heeft getroost om de zaak-Haemers voor de natuurlijke rechter, de jury, te brengen, en ik waardeer die inspanningen ten zeerste. In de eerste plaats werd er heel wat moeite gedaan om de vermoedelijke daders te vinden en vervolgens om zich aan te passen aan procedureregelen die ongetwijfeld gedateerd zijn. U hebt de 374 bladzijden van de akte van beschuldiging getoond. De aanpassing van het gerechtshof, waarvan de kosten vijf miljoen bedragen, was ook geen kleinigheid.

Ik begrijp echter niet goed waarom men geen oog had voor een voor de hand liggend probleem. Men heeft namelijk niet geanticipeerd op de moeilijkheden die zich zouden kunnen voordoen bij de samenstelling van een jury voor een assisenproces dat vijf tot zes maanden kan duren, wat nog niet eerder is voorgekomen. Men had dit probleem preventief kunnen oplossen.

Moet de voorzitter, die oordeelt dat een proces enkele maanden zal duren, die vooraf mededelen? Bovendien rijst de vraag of een proces van vijf à zes maanden wel in de maand mei kan starten. Kan dat niet beter in de maand september? Als men het proces start in mei, dan betekent dit onvermijdelijk dat het tot in de vakantieperiode kan uitlopen.

Er zijn ook technische vragen in verband met de zaak-Haemers. Verschillende zaken worden samengevoegd. Diende de zaak van de ontvoering van de heer Van den Boeynants te worden samengevoegd met die van de hold-ups? Op deze vragen moeten wij uiteraard geen antwoord formuleren, hoewel we er wel onze bekommerning over kunnen uiten.

Mijnheer de Vice-Eerste minister, in de zaak-Kirschens hebt u gewezen op de betekenis van de procedure en de mogelijkheid dat daarbij het evenredigheidsbeginsel...

M. Hasquin. — Je demande la parole par motion d'ordre, monsieur le Président.

M. le Président. — Vous l'avez, monsieur Hasquin.

M. Hasquin (motion d'ordre). — Monsieur le Président, le problème posé est extrêmement important, j'en conviens. Toutefois, nous dépassons les bornes, nous violons de façon scandaleuse notre Règlement. Qu'il y ait un coup monté entre deux membres de la majorité, passe encore. Mais cela prend des propositions absolument déplaisantes et dépasse le cadre d'une question orale! J'ai entendu le ministre répondre pendant 25 minutes alors que notre Règlement ne permet pas aux autres partis et aux représentants de l'opposition, notamment, de s'exprimer. Il y aurait beaucoup de choses à dire à un ministre qui se découvre tout à coup l'âme d'un rénovateur alors qu'il a la charge du département depuis cinq ans!

M. le Président. — Je vous invite à garder votre calme, monsieur Hasquin. Cette question orale était inscrite à l'ordre du jour de cet après-midi. Le Vice-Premier ministre vient d'y répondre...

M. Hasquin. — Monsieur le Président, je connais le Règlement.

M. le Président. — Mais je le connais aussi, monsieur Hasquin. L'article 33bis de notre Règlement indique que le sénateur qui a posé la question dispose, à l'exclusion de tout autre membre, d'un droit de réplique et que cette réplique ne peut excéder cinq minutes...

M. Hasquin. — Le ministre a cinq minutes pour s'exprimer! Il n'en reste pas moins qu'en recourant à ce système, vous empêchez les membres de l'opposition de s'exprimer!

M. le Président. — J'invite M. Vandenberghe à poursuivre.

De heer Vandenberghe. — Mijnheer de Voorzitter, ik tracht in ieder geval het Reglement na te leven. De interventie van de heer Hasquin slaat dan ook niet op mij. Ik heb vanochtend de nodige stappen gedaan om deze belangrijke gebeurtenissen aan de orde te stellen in de Senaat, die daarvoor toch het natuurlijke forum is.

Wat de procedure in de zaak-Kirschens betreft, kan ik u bijtreden, mijnheer de Vice-Eerste minister. Wij moeten inderdaad uit de samenleving stappen waar de procedureregels belangrijker zijn dan het zoeken naar rechtvaardigheid. Ik onderschat de betekenis van de procedure niet. Professor Frankfurter van het Amerikaanse Supreme Court zegde dat procedureregels de enige waarborg zijn voor een eerlijk proces. Deze regels zijn inderdaad een waarborg, maar zij moeten het proces mogelijk maken en niet verhinderen.

Het spreekt vanzelf dat deze vraag en eventuele latere interpellaties ingegeven zijn door de politieke bekommernis voor dit dossier. Deze vraag is niet geïnspireerd door de individuele zaak-Haemers of de zaak-Kirschens en ook niet door een ongepaste bedilzucht om de scheiding der machten niet te respecteren. Deze vraag wil enkel de bezorgdheid uitdrukken dat de rechterlijke macht met alle mogelijke middelen in staat moet worden gesteld om in zeer ernstige zaken niet recht te weigeren, maar recht te spreken.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Valkeniers voor een motie van orde.

De heer Valkeniers (motie van orde). — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben ons niet in het debat gemoeid. Het betreft nochtans een belangrijk onderwerp. De minister heeft zeker uitgebreid geantwoord. Langer dan het Reglement toestaat. Ik vind dat wij hiertegen moeten protesteren. Dit onderwerp houdt op het ogenblik de hele bevolking bezig. Wanneer men toestaat dat een mondelinge vraag bijna de tijd van een interpellatie in beslag neemt, moeten ook de andere fracties zich bij het onderwerp kunnen aansluiten en hun mening geven.

Ik stel voor dat wanneer er in de toekomst nog eens een mondelinge vraag voorgesteld wordt over een zaak die de hele bevolking bezighoudt, men een dringende interpellatie aan de agenda toevoegt, zodat iedereen aan het woord kan komen. Zo respecteert men de rechten van alle fracties. Volgens artikel 33bis van het Reglement mag een mondelinge vraag immers maar twintig lijnen beslaan, mag het antwoord van de minister vijf minuten duren en de repliek ook vijf minuten.

Ik wil hier niet aan haarklieverij doen, maar wanneer zo iets zich nog in de toekomst voordoet, zullen wij een beroep doen op het Reglement. Dit is de plicht van de Senaat, die verschillende bevolkingsgroepen vertegenwoordigt.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Roo.

De heer De Roo. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil even reageren op de opmerking van de heer Valkeniers. Onze fractiegenoot, de heer Vandenberghe, heeft zich heel stipt aan het Reglement gehouden. Hij heeft tijdig een mondelinge vraag ingediend, nadat hij eerst had gepoogd om een dringende interpellatie te houden. Wegens de agenda van de minister, kon de interpellatie vandaag niet plaatshebben. Daarom hebben wij ons akkoord verklaard met het stellen van een mondelinge vraag. De minister heeft inderdaad iets ruimer geantwoord dan het Reglement hem toestaat. Wij zouden echter even goed kritiek hebben kunnen horen, indien de minister zeer kort had geantwoord.

De heer Cardoen. — Zeer juist.

De heer De Croo. — In dat geval waren sommigen ongetwijfeld opgestaan om hiertegen te protesteren. Wat de repliek betreft, heeft collega Vandenberghe zich aan het Reglement gehouden.

De heer Valkeniers. — De verdediging van het rechtssysteem in ons land is geen exclusief recht van de CVP.

De heer De Roo. — Dat zeggen wij ook niet. (*Samenspraak.*)

M. le Président. — Je confirme les paroles de M. Valkeniers, à savoir qu'en vertu de l'article 33bis du Règlement, le ministre dispose d'un temps de parole de cinq minutes maximum pour répondre à une question. Or, il est exact que M. le Vice-Premier ministre a dépassé ce temps de parole. Toutefois, monsieur Valkeniers, étant donné que vous faites partie de la commission du Travail parlementaire, je vous invite à poser cette question lors de la prochaine réunion.

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, je voudrais relever un point précis de la réponse de M. le Vice-Premier ministre. Sa remarque concernant le rôle des avocats chargés de la défense me semble tout à fait déplacée. En effet, il n'est pas sérieux d'ironiser au sujet de l'organisation du pro deo alors qu'il est incapable d'en assurer un financement correct.

QUESTION ORALE DE MME DARDENNE AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE LA JUSTICE ET DES AFFAIRES ECONOMIQUES SUR « LE TRAITEMENT ET L'ENRICHISSEMENT DE L'URANIUM ISSU DU RETRAITEMENT DES COMBUSTIBLES IRRADIES »

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW DARDENNE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN JUSTITIE EN ECONOMISCHE ZAKEN OVER « DE VERWERKING EN DE VERRIJKING VAN URANIUM AFKOMSTIG VAN DE OPWERKING VAN BESTRAALDE SPLIJTSTOFFEN »

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Dardenne au Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques sur « le traitement et l'enrichissement de l'uranium issu du retraitement des combustibles irradiés ».

La parole est à Mme Dardenne.

Mme Dardenne. — Monsieur le Président, l'accident de Tomsok du 6 avril dernier vient d'être qualifié comme le plus grave accident nucléaire depuis Tchernobyl. Bien entendu, le monde occidental a, une fois de plus, incriminé la technologie soviétique et ses déficiences.

Cependant, il est intéressant de savoir que l'usine de Tomsok pratique, entre autres activités, tant civiles que militaires, le traitement et le réenrichissement de l'uranium issu du retraitement des combustibles irradiés et notamment de l'uranium en provenance de La Hague. La Cogéma reconnaît que l'uranium issu du retraitement n'est pas réenrichi en France. En effet, le traitement de cet uranium, contaminé, pose des problèmes de sécurité et donc de coût. Dès lors, il est plus économique de le faire effectuer en Russie, où les normes et les doses reçues par les travailleurs sont moins strictement respectées.

Cela montre à suffisance que si la technologie et la sûreté à l'Est sont déficientes, les pays de l'Ouest s'en accommodent bien dans certains cas.

La Belgique, elle aussi, doit faire enrichir l'uranium récupéré lors du retraitement, à La Hague, de ses combustibles irradiés.

Au vu de la situation française et en connaissant les liens entre les industries nucléaires belge et française, on peut s'interroger à juste titre sur la transparence de ces opérations.

M. le Vice-Premier ministre peut-il répondre à certaines questions ?

Tout d'abord, les contrats conclus entre Cogéma et la Belgique à propos du retraitement des combustibles irradiés comportent-ils une clause explicite de retour de l'uranium irradié récupéré vers le client et dans quel délai ce retour doit-il s'effectuer ?

Ensuite, sous quelle forme l'uranium issu du retraitement revient-il en Belgique ?

Par ailleurs, revient-il directement de La Hague vers la Belgique ou fait-il un détour par « une » usine où il subit une conversion en hexafluorure puis un processus de réenrichissement ?

En outre, comment les choses se sont-elles passées pour l'uranium récupéré, après le retraitement dans l'usine UP2, dans le cadre des trois premiers contrats entre Synatom et Cogéma ? En effet, on lit dans le rapport sur « la question du combustible usé en Belgique et l'utilisation de combustible MOX dans les centrales belges » qu'il a été envoyé dans des usines d'enrichissement. Lesquelles ?

Enfin, qu'en est-il de l'uranium récupéré dans le cadre du quatrième contrat toujours en cours d'exécution à l'usine UP3 ? Où compte-t-on, d'abord, le transformer en hexafluorure, et vers quelle usine d'enrichissement compte-t-on, ensuite le diriger ?

M. le Président. — La parole est à M. Wathelet, Vice-Premier ministre.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Monsieur le Président, je rassure immédiatement M. Hasquin : cette réponse sera plus courte que la précédente.

M. Hasquin. — Les journalistes ont quitté la tribune !

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Je suis étonné que vous ayez remarqué leur présence, monsieur Hasquin ! J'ajoute que le ministre devrait peut-être avoir le droit de ne pas répondre à certaines questions s'il estime que celles-ci nécessitent de longues explications.

M. Hasquin. — Ce problème devrait être réglé dans le cadre de l'organisation des travaux.

M. Wathelet, Vice-Premier ministre et ministre de la Justice et des Affaires économiques. — Le Président et les services du Sénat pourront témoigner du fait que j'ai demandé, avec insistance, le report d'une interpolation et d'une question orale afin de pouvoir préparer ma réponse. Cette question m'est en effet parvenue ce midi alors que je devais participer à un dîner officiel au Palais royal. Je souligne par ailleurs l'exploit de mes collaborateurs et des autorités judiciaires qui ont préparé une réponse de cette qualité.

J'en arrive à la question de Mme Dardenne et je voudrais d'abord revenir sur la notion d'uranium « contaminé » qui pose-rait des problèmes de sécurité.

A cet égard, il convient d'éviter la confusion entre « contamination » de l'environnement et présence dans l'uranium qui provient du retraitement d'isotopes qui altèrent le rendement des fissions dans un réacteur nucléaire.

Ces isotopes, qui sont présents en très faible quantité, ne constituent en aucune manière un problème de sécurité ni d'augmentation de dose pour les travailleurs qui justifierait, selon l'honorable membre, le fait de faire effectuer ces opérations en Russie.

Pour répondre de manière plus précise aux questions de Mme Dardenne, je peux lui communiquer les informations suivantes.

Les contrats de retraitement conclus entre Cogéma et la Belgique prévoient que l'uranium, comme toutes les autres matières contenues dans les assemblages irradiés, reste propriété de Synatom et lui est restitué, sous une forme purifiée, dès la fin du retraitement.

En ce qui concerne la forme sous laquelle l'uranium issu du retraitement revient en Belgique, il s'agit d'assemblages aptes à être introduits dans le cœur du réacteur.

Avant d'être inséré dans ces assemblages, l'uranium sortant de l'usine de La Hague est converti en hexafluorure dans une usine spécialisée d'une filiale de Cogéma puis réenrichi. Ces deux opérations s'effectuent à l'intérieur de la Communauté.

Dans le cadre des trois premiers contrats de retraitement, l'ensemble de l'uranium récupéré a été livré aux usines d'enrichissement du *Department of Energy* américain, tandis que, pour les contrats en cours, l'uranium suit la filière que je viens de vous exposer.

M. le Président. — La parole est à Mme Dardenne pour une réplique.

Mme Dardenne. — Monsieur le Président, je remercie M. le Vice-Premier ministre pour la rapidité avec laquelle il a répondu et pour la brièveté de ses propos qui, par ailleurs, ne me satisfont pas du tout! Je pense que ses collaborateurs n'ont guère travaillé sur ce problème important, et ce malgré l'existence de toute une filière dont la justice pourrait parfois se préoccuper.

Je n'ai pas du tout confondu la contamination de l'environnement et l'uranium contaminé. L'uranium contaminé est issu du retraitement des combustibles irradiés et est donc porteur d'isotopes qui ne sont pas insignifiants. Se posent alors des problèmes de manipulation — je n'ai pas parlé de la sécurité de la population —, notamment lors de la transformation de cet uranium en combustible.

Si vous dites qu'il revient sous forme d'assemblages aptes à être réutilisés, cela signifie donc qu'il ne revient certainement pas sous forme d'uranium issu du retraitement. En fait, Cogéma renvoie de l'uranium naturel, retraité par ses soins, vraisemblablement dans l'usine de Tricastin. Par contre, la destination de l'uranium issu du retraitement n'est pas connue, mais il s'agit probablement de la Russie. La situation n'a donc pas vraiment été éclaircie.

Je n'ai par ailleurs pas reçu de réponse à ma question concernant la clause du contrat, mais vous me direz sans doute qu'il s'agit d'éléments confidentiels. Toutefois, les contrats conclus entre Cogéma et l'Allemagne, que j'ai eu l'occasion de parcourir, sont explicites et ne doivent pas être très différents des contrats belges.

Nous reviendrons certainement sur ce sujet important qui méritera sans doute une interpellation.

QUESTION ORALE DE M. HASQUIN AU SECRETAIRE D'ETAT A LA COOPERATION AU DEVELOPPEMENT SUR «LA SITUATION INEXTRICABLE DES ETUDIANTS CAMEROUNAIS EN BELGIQUE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HASQUIN AAN DE STAATSECRETARIS VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING OVER «DE KAMEROENSE STUDENTEN IN BELGIE DIE ZICH IN EEN ONMOGELIJKE TOESTAND BEVINDEN»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hasquin au secrétaire d'Etat à la Coopération au Développement sur «la situation inextricable des étudiants camerounais en Belgique».

La parole est à M. Hasquin.

M. Hasquin. — Monsieur le Président, les étudiants boursiers de la république du Cameroun n'ont plus touché leur bourse d'études depuis neuf mois. Cette situation entraîne la précarisation de leurs conditions de vie en Belgique ainsi que de nombreuses difficultés. En voici une brève énumération: menace d'expulsion due aux loyers impayés, exclusion des mutuelles, difficulté d'accès aux soins de santé, procès avec la STIB à Bruxelles, par exemple, mise en demeure des compagnies de distribution d'eau, de gaz et d'électricité, sans oublier plusieurs cas de malnutrition relevés actuellement en Belgique. Tout cela sans parler de l'influence néfaste de ces problèmes sur les chances de réussite de ces étudiants à l'université, tout échec entraînant d'ailleurs la perte de leur statut de boursier.

Il semblerait que des solutions aient été trouvées dans des pays voisins pour venir en aide aux ressortissants camerounais qui se trouvaient dans des conditions similaires. Aussi j'aimerais savoir quels sont les moyens mis en œuvre par le Gouvernement belge pour venir en aide aux étudiants camerounais en Belgique, sachant que la plupart des universités ont déjà consenti elles-mêmes des efforts financiers considérables.

Un détail encore: la plupart de ces étudiants sont généralement très brillants car le Cameroun — je tiens à le souligner — a l'habitude de procéder à une sélection très stricte des étudiants qu'il envoie faire des études à l'étranger.

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, ministre, qui répondra en lieu et place de son collègue M. Derycke.

Mme Smet, ministre de l'Emploi et du Travail, chargé de la Politique d'égalité des chances entre hommes et femmes. — Monsieur le Président, environ 450 étudiants camerounais ont été envoyés en Belgique pour y faire des études, et ce à la suite d'une décision unilatérale du gouvernement camerounais.

La présence de ces étudiants ne s'inscrit en rien dans le cadre des accords de coopération bilatérale signés entre la Belgique et le Cameroun. Ces étudiants bénéficient d'une bourse nationale dont le montant et les modalités de paiement sont du seul ressort des autorités camerounaises. Ces bourses leur sont payées directement par les autorités camerounaises en Belgique, sans la moindre intervention, même indirecte, des autorités belges.

Depuis la rentrée académique de septembre 1992, le gouvernement camerounais n'honore plus ses engagements vis-à-vis de ces étudiants. Dès le 21 décembre 1992, l'attention de Mme l'ambassadeur du Cameroun en Belgique fut attirée sur les problèmes posés par le retard apporté par le gouvernement camerounais à payer les bourses aux étudiants. Le 22 mars, notre ambassadeur à Yaoundé a reçu l'instruction d'entreprendre des démarches auprès du gouvernement camerounais pour que celui-ci remplisse ses obligations vis-à-vis de ces étudiants dans les plus brefs délais.

Si, dans les jours qui viennent, et en tout cas avant le 1er mai, aucun progrès notable n'est enregistré, une nouvelle note verbale sera adressée au gouvernement camerounais lui signifiant les mesures ponctuelles que compte prendre le Gouvernement belge pour résoudre le problème humainement intolérable de ces 450 ressortissants abandonnés sans ressources sur notre territoire.

M. le Président. — La parole est à M. Hasquin pour une réplique.

M. Hasquin. — Monsieur le Président, je remercie Mme le ministre pour sa réponse mais je me vois mal lui poser des questions subsidiaires puisqu'elle remplace au pied levé le secrétaire d'Etat.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN HOOLAND AAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN AMBTENARENZAKEN OVER «ONREGELMATIGHEDEN BIJ DE AANSTELLING VAN BESTUURSSECRETARISSEN MET ALGEMENE KWALIFICATIE»

QUESTION ORALE DE M. VAN HOOLAND AU MINISTRE DE L'INTERIEUR ET DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR «DES IRREGULARITES DANS LA DESIGNATION DE SECRETAIRES D'ADMINISTRATION DE QUALIFICATION GENERALE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Hooland aan de minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken over «onregelmatigheden bij de aanstelling van bestuurssecretarissen met algemene kwalificatie».

Het woord is aan de heer Van Hooland.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, naar verluidt beschikt het Vast Wervingssecretariaat over twee of meer reservelijsten met bestuurssecretarissen van algemene kwalificatie. De gunstig gerangschikten worden slechts sporadisch opgeroepen, aangezien er officieel nog steeds een soort selectieve wervingsstop geldt. Daarbij volgt men echter niet de rangorde van de kandidaten opgesteld op grond van de examenuitslag. Integendeel, men stuurt naar het ministerie dat een bestuurssecretaris wil aanwerven een lijst van de kandidaten uit de verschillende lijsten met vermelding van hun diploma. Daardoor kiezen bijna alle ministeries die tot aanwerving willen overgaan voor gegadigden met een diploma van licentiaat in de rechten of van licentiaat in de politieke en sociale wetenschappen, wat een discriminatie is van de andere licentiaten. Deze houding is des te meer onbegrijpelijk daar het Vast Wervingssecretariaat normaal gezien ook wer-

vingsexamens uitschrijft met het oog op de werving van bestuurssecretarissen, waaraan alleen licentiaten in de rechten mogen deelnemen.

De gunstig gerangschikten weten na verloop van tijd echt niet meer waar ze aan toe zijn. Bij de oproeping door de ministeries speelt niet noodzakelijk politieke steun maar men gaat in elk geval «selectief» te werk. De departementen kiezen dus vrij de gediplomeerden die ze willen, al dan niet rekening houdend met de politieke kleur.

Mag ik van de minister vernemen of het Vast Wervingssecretariaat deze wervings- en affectatiepraktijk inderdaad toepast? Zo ja, hoe is het mogelijk dat bij vergelijkende examens op een dergelijke wijze de deur voor politieke discriminatie wordt opengezet? Welke maatregelen zijn aangewezen en wanneer zullen deze worden genomen om zonder uitstel subjectieve discriminatie welke dan ook, uit te sluiten?

Deze materie is van grote principiële en praktische betekenis voor een onbesproken Vast Wervingssecretariaat en voor een objectief personeelsbeleid.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal zonder uitstel antwoorden op de vragen van de heer Van Hooland die, ik wens dat te onderstrepen, volkomen terecht vragen zijn. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat ik de suggestie dat het hier zou kunnen gaan om politieke discriminatie niet kan onderschrijven. Ik meen dat dit een overdrijving is.

Mijnheer Van Hooland, ik ben uiteraard niet verantwoordelijk voor het Vast Wervingssecretariaat. Dit ressorteert onder de Eerste minister. Ik kan wel zeggen dat de relaties met de Vast Wervingssecretaris en met het departement Ambtenarenzaken uitstekend zijn en dat ik er mij solidair mee voel.

Wat is de huidige toestand?

Ten eerste worden er algemene examens bestuurssecretaris ingericht.

Ten tweede wordt er statutair uitsluitend gerekruteerd uit geslaagden van de examens. Er wordt zelfs contractueel zo veel mogelijk gerekruteerd uit geslaagden van de examens in het belang van de gekozenen zelf, zodat zij vroeg of laat in aanmerking kunnen komen voor een statutaire aanwerving.

Ten derde is het mogelijk voor een departement om onder de geslaagden die naar volgorde van slagen zijn geklasseerd, voorrang te geven naargelang hun diploma. Men kan als bestuurssecretaris een jurist zoeken die in het examen is geslaagd. Men kan daarbij de voorkeur geven aan de vijftiende geslaagde in rangorde, die een jurist is, boven de eerst geslaagde die een archeoloog is. Dat kan. Daarom ben ik ook begonnen met te zeggen dat de vragen van de heer Van Hooland volkomen terecht zijn.

Of dit de deur openzet voor politieke willekeur is zeer de vraag. Wij hebben allemaal, ook ik, ervaren dat men op dat gebied van een onvoorstelbare verbeeldingskracht getuigt, maar politieke willekeur ligt hier toch wel bijzonder moeilijk. Wanneer men bijvoorbeeld een jurist wil dan is de regel dat men de eerst geklasseerde jurist moet nemen. Het zou wel erg toevallig zijn als het vriendje aan wie men de voorkeur geeft ook nog de eerst geklasseerde jurist is, bij uitbreiding de eerst geklasseerde socioloog, econoom enzovoorts. Theoretisch kan het maar het zou toch wel een bijzondere samenloop van omstandigheden zijn als zulks gebeurt. Het is bijzonder onwaarschijnlijk. Vandaar dat ik er niet te zwaar aan zou tillen. De positie van het Vast Wervingssecretariaat is in deze ijersterk.

Op de vraag waarom de aanwerving op de aangehaalde manier gebeurt, kan ik het volgende antwoorden. Vroeger reeds had ik een lang gesprek met de Vast Wervingssecretaris. Wij proberen te komen tot meer gerichte examens.

Mijnheer Van Hooland, zoals ik u reeds bij vorige interpellaties heb gezegd, is er voor het organiseren van meer gerichte proeven nood aan een meer doorgedreven functiebeschrijving dan vandaag in het openbaar ambt gebruikelijk is. Zodra die nieuwe functiebeschrijving er is, zullen er meer gespecialiseerde examens kun-

nen worden afgenomen. Zolang dit echter niet het geval is, kan ik mij moeilijk verzetten tegen de huidige wijze van recruterende waarbij men de rangorde respecteert van de laureaten met eenzelfde diploma of met eenzelfde specialiteit. Ik zal de vaste wervingssecretaris in een schrijven inlichten over uw vraag en over mijn antwoord.

Bij wijze van voorbeeld kan ik het geval aanhalen van een ambtenaar op de juridische dienst van mijn departement die weldra met pensioen gaat. Deze ambtenaar mag vervangen worden door een bestuurssecretaris. Mijn secretaris-generaal, en de directeur-generaal van de betrokken dienst zijn natuurlijk weinig opgezet met de kandidatuur van de briljant geslaagde en absolute *primus inter pares* geklasseerde laureaat van het wervingsexamen voor bestuurssecretarissen die drager is van een diploma archeologie. Daarvoor moet toch begrip worden opgebracht.

Wanneer wij meer gespecialiseerde examens organiseren, verwacht ik dat sommigen zich op deze tribune zullen beklagen over de deelname van bijvoorbeeld duizenden economen aan een examen waaruit uiteindelijk slechts enkele tientallen van de vele honderden laureaten zullen worden gerecruteerd. Dat is natuurlijk de keerzijde van de medaille. In het openbaar ambt is men onderworpen aan verplichtingen die in de privé niet worden opgelegd.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hooland voor een repliek.

De heer Van Hooland. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens de minister te danken voor zijn op het eerste gezicht volledige antwoord.

Mijnheer de minister, ik noteer alleszins dat u niet kan onderschrijven dat in dit geval politieke voorkeur in het spel zou kunnen zijn. Dat sluit niet uit dat er in het algemeen politieke voorkeur zou kunnen spelen op een meer ruime schaal in hoofde van het Vast Wervingssecretariaat dat bijna een «administratief monument» is.

Hoe dan ook, het wervingssysteem faalt want het is te weinig functioneel gericht. We zeggen nu al twintig jaar dat we daaraan iets moeten veranderen. De huidige recruteringspraktijken dreigen daarenboven een pure negatie te worden van het procédé van het vergelijkend examen.

Voor een van de recente examens van niveau 1 waren er ongeveer vierhonderd geslaagden, dus een enorme reserve. Is dat nog te verdedigen als werving van algemene kwalificatie, in tijden van wervingsstop? Hoe dan ook, de twaalfde laureaat van zulk examen kan in principe door de 388 volgende laureaten worden voorbijgestoken. De huidige afwijkingen van de rangorde zijn natuurlijk niet zo groot, maar ze gaan toch in die zin.

Mijnheer de minister, uw uitspraak over de jurist is maar een halve waarheid. Wanneer ik als directeur-generaal een jurist wil aanwerven dan doe ik een beroep op de wervingsreserve van het functionele examen voor juristen. Wanneer ik echter een welbepaalde mijnheer X — om welke reden dan ook — op het oog heb, dan vind ik die via een achterpoortje in het vergelijkend examen voor een algemene kwalificatie.

Misschien is mijn beschermeling een theoloog en geslaagd, dan vraag ik een theoloog uit de reservelijst. De rest neemt men er dan wel bij. Ik zie de minister lachen, maar ik verzeker hem dat deze situatie niet totaal uit de lucht gegrepen is.

Er is geen enkel excuus voor het in stand houden van het deficiënt systeem dat vandaag op het gebied van de werving bestaat. Het ondergraven van het procédé van de vergelijkende examens moet ook bestreden worden.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, aan wat ik reeds heb gezegd, kan ik ten behoeve van de heer Van Hooland enkel toevoegen dat wij in al onze debatten misschien af en toe beter eens een beroep zouden doen op een theoloog!

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER M. MAERTENS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE TOEPASSING VAN DE MENSENRECHTEN IN ZAIRE EN DE INVLOED OP DE POLITIEKE VLUCHTELINGEN»

QUESTION ORALE DE M. M. MAERTENS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES SUR «L'APPLICATION DES DROITS DE L'HOMME AU ZAIRE ET L'INFLUENCE DE CELLE-CI SUR LES REFUGIES POLITIQUES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Michel Maertens aan de Vice-Eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de toepassing van de mensenrechten in Zaïre en de invloed op de politieke vluchtelingen».

Het woord is aan de heer Michel Maertens.

De heer M. Maertens. — Mijnheer de Voorzitter, de recente onlusten in Kinshasa en andere gebieden in Zaïre, samen met de gespannen situatie tussen de president met zijn Premier en de Nationale Conferentie met haar legale Premier Tshisekedi, dreigen in een bloedige burgeroorlog te ontaarden. De situatie is zo ernstig dat ministers van de legale regering hebben aangedrongen op het sturen van Blauwhelmen naar Kinshasa. Uit verslagen van Amnesty International en verklaringen van het Comité voor de mensenrechten over de behandeling van Belgische onderdanen omwille van zogenaamde wapensmokkel, blijkt dat in Kinshasa de grootste willekeur heerst op het politieke en administratieve vlak. Toch werd door de dienst Vreemdelingenzaken van het ministerie van Binnenlandse Zaken zopas beslist de zogenaamde illegale vluchtelingen uit Zaïre te repatriëren.

Van de minister wil ik graag vernemen in hoeverre de mensenrechten in Zaïre en voornamelijk in Kinshasa op dit ogenblik worden gerespecteerd. Is het in de huidige situatie verantwoord de zogenaamde illegale Zaïrezen te repatriëren? Heeft de minister van Buitenlandse Zaken contact genomen met de minister van Binnenlandse Zaken, aan wie de minister van Buitenlandse Zaken zijn antwoord heeft bezorgd, om hem zijn zienswijze daaromtrent uiteen te zetten?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback die antwoordt namens de minister van Buitenlandse Zaken.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, de situatie inzake de mensenrechten in Zaïre is reeds jarenlang zorgwekkend. Tot 24 april 1990 zwaaide de MPR er de plak in een éénpartijstaat. Het schuchter democratiseringsproces dat sindsdien werd opgestart, heeft ondanks felle tegenkanting van president Mobutu toch zekere verbeteringen gebracht zoals de vrijheid van drukpers — die bij uitstek in Kinshasa voelbaar is — en het multipartisme.

Wij blijven uiteraard de situatie van nabije volgen, samen met onze EG-partners. Wij blijven tevens het democratiseringsproces en de bevordering van de eerbied voor de mensenrechten met alle mogelijke middelen steunen en wij veroordelen elke inbreuk hierop.

België wordt geconfronteerd met een sterke toename van het aantal binnenkomende Zaïrese illegalen, onder meer via Zaventem. De opvang en het gebeurlijk uitstel van repatriëring van deze personen betekenen een alsmatig zwaardere financiële en organisatorische belasting — vaak ten koste van echte asielzoekers — waartegen wij niet *ad infinitum* opgewassen zijn.

Het gaat niet om «zogenaamde illegale Zaïrezen», maar om Zaïrezen die hetzij illegaal, hetzij als asielzoeker het land zijn binnengekomen, of om asielzoekers die alle procedures hebben uitgeput doch niet werden erkend en zich hier dus illegaal bevinden.

Ik wil eraan herinneren dat de asielprocedure gebaseerd is op een individueel onderzoek, geval per geval, en dat ze niet automatisch afhankelijk kan worden gesteld van de algemene situatie in een bepaald land. De heer Maertens heeft daar trouwens reeds herhaaldelijk op gewezen en heeft ook — en terecht — tegen de invoering van het begrip «safe country» geprotesteerd. Niette-

min heeft de dienst Vreemdelingenzaken, waarvoor ik bevoegd ben, onder meer op het verzoek van de minister van Buitenlandse Zaken en in overleg met het departement van Buitenlandse Zaken, alle repatriëringen van illegalen naar Zaïre stopgezet toen er werd geschoten op N'Djili en in de straten van Kinshasa. Dit is vandaag echter niet langer het geval. Bovendien repatriëren ook onze buurlanden naar Zaïre.

Ik wil er ook uw aandacht op vestigen dat de Zaïrezen die hier toekomen — zoals daarstraks nog werd vermeld in het antwoord dat minister Wathélet namens ons beiden heeft verstrekt aan de heer Pataer in verband met de bescherming van de zoon van Premier Tshisekedi — niet noodzakelijk sukkelaars zijn. Men zal nooit weten wat men wil in deze al te goedkope materie. Het zal altijd moeilijk zijn een consequente lijn aan te houden. Dat is ook niet populair. Het komt veel beter over in het ene geval wit en in het andere geval zwart te zeggen, naargelang het goed uitkomt. Men kan niet tegelijkertijd protesteren tegen het feit dat de Mobutu-clan blijft binnenkomen met al dan niet valse visa en dat een vliegtuigmaatschappij, met medeplichtigheid van de niet-legale Zaïrese regering of van de Zaïrese president, tegen betaling illegaal mensen blijft aanvoeren en vragen stellen over de zogenaamde illegale Zaïrezen die men niet wil terugsturen. Er is op het ogenblik geen reden om niet te repatriëren naar Zaïre en dus sturen wij illegale Zaïrezen terug naar huis.

Ik heb hierover voortdurend contact met mijn collega van Buitenlandse Zaken. De ambassadeur voor het immigratiebeleid, die behoort tot het departement van minister Claes, verzekert ter zake een permanente coördinatie. Naast mijn departement worden daarbij ook de dienst Vreemdelingenzaken, het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de diensten van mevrouw Onkelinx betrokken. Ik heb hier ook al herhaaldelijk gezegd dat er om de veertien dagen in mijn departement een coördinatievergadering wordt belegd over Zaïre en over alle andere problemen in verband met vreemdelingenzaken en vluchtelingen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Michel Maertens voor een repliek.

De heer M. Maertens. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord.

Op een bepaald ogenblik heeft hij de term «al te goedkope materie» gebruikt. Ik meen nochtans dat wij hier niet op een al te goedkope manier kunnen over gaan.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, je vous propose de joindre à l'interpellation de M. Loones au ministre des Finances et au ministre de la Défense nationale sur «la concession de l'exploitation du 'Boyau de la mort' à Dixmude» les questions orales de MM. de Donnée, Suykerbuyk et Verreycken portant sur le même sujet.

VOORSTEL VAN WET TOT AANVULLING VAN ARTIKEL 216 VAN DE NIEUWE GEMEENTEWET, WAT DE POLITIEKE ACTIVITEITEN VAN DE GEMEENTEPOLITIE BETREFT

Algemene beraadslaging en beraadslaging over de artikelen

PROPOSITION DE LOI COMPLETANT L'ARTICLE 216 DE LA NOUVELLE LOI COMMUNALE, EN CE QUI CONCERNE LES ACTIVITES POLITIQUES DE LA POLICE COMMUNALE

Discussion générale et examen des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het voorstel van wet tot aanvulling van artikel 216 van de nieuwe gemeentewet, wat de politieke activiteiten van de gemeentepolitie betreft.

Nous abordons l'examen de la proposition de loi complétant l'article 216 de la nouvelle loi communale, en ce qui concerne les activités politiques de la police communale.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer Quintelier, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft vijf zittingen gewijd aan dit voorstel.

De zorg om de maximale neutraliteit en de objectiviteit van alle leden van de gemeentepolitie te handhaven en in de toekomst veilig te stellen, was de motivatie van de indieners van dit voorstel, de heren Cardoen en Flagothier, om artikel 216 van de gemeentewet uit te breiden.

Het oorspronkelijk voorstel van wet was verdergaand en voorzag voor de leden van de gemeentepolitie in een totaal verbod tot deelname aan eender welke politieke activiteit.

Het werd de leden van de politie verboden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging, zich aan te sluiten bij een politieke partij of hun medewerking te verlenen aan politieke bewegingen in de ruime betekenis van het woord.

De urenlange besprekingen in de commissie werden bijgevoerd door de betrokken minister, waarvoor wij hem dankbaar zijn.

Zijn aanwezigheid en die van zijn gespecialiseerde kabinet-medewerkers hebben de debatten ruim opengetrokken en hebben geleid tot een tekst waarover uiteindelijk een consensus werd bereikt.

Verscheidene leden van de commissie waren er bij aanvang van de debatten van overtuigd dat een lid van de gemeentepolitie zich absoluut politiek neutraal dient op te stellen en een zekere terughoudendheid moet kunnen in acht nemen op het politieke vlak.

De minister heeft er trouwens op gewezen dat het wetsvoorstel een zeker parallelisme beoogt met het nieuwe tuchtstatuut van de rijkswacht.

Er werd gezocht naar een verenigbaarheid tussen de vrije uitoefening van de politieke rechten en de verplichte politieke neutraliteit bij het uitoefenen van het ambt van politieagent.

Voor sommige leden van de commissie ging het verbod voor leden van een politiekorps om aan te sluiten bij een politieke partij, te ver. Een passief lidmaatschap van een politieke partij leek voor sommige leden wel aanvaardbaar.

Het verbod voor leden van het gemeentelijk politiekorps om zich kandidaat te stellen bij verkiezingen werd algemeen aanvaard.

Er werd duidelijk op gewezen dat het verbod om uiting te geven aan een politieke overtuiging controleerbaar is en dat het verbod op lidmaatschap van een politieke partij kan leiden tot hypocriete toestanden.

Er is een verschil tussen het actief militeren voor een partij en het hebben van een politieke voorkeur.

Welke is de beste manier om de verplichting tot neutraliteit van onze politiemanscapen te realiseren?

Een informele werkgroep, bestaande uit enkele leden van de commissie, medewerkers van de minister en een ambtenaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken, heeft in opdracht van de commissie een antwoord gegeven op deze vraag in een tekst waarover een consensus werd bereikt en die in de vorm van een amendement aan de commissie werd voorgelegd.

Het amendement, uitgewerkt door deze werkgroep, geeft de leden van de gemeentepolitie de toestemming lid te worden van een politieke partij, maar verbiedt hen zich openlijk in te laten met politieke activiteiten. Dat betekent dat ze geen andere functie mogen vervullen dan die van deskundige, raadgever of lid van een studiecentrum verbonden aan een politieke partij.

Tijdens de debatten heeft de voorzitter van de commissie er ook op gewezen dat in dit kader niet alleen de gemeentewet dient te worden aangepast, maar dat eveneens aandacht moet worden be-

steed aan een wijziging van het Kieswetboek en van de OCMW-wet. De commissie heeft de minister gevraagd een wetsontwerp uit te werken om de kieswetgeving aan onderhavig wetsvoorstel aan te passen.

Het amendement dat in de commissie werd uitgewerkt en, na goedkeuring door het Parlement, tussen het eerste en tweede lid van artikel 216 van de gemeentewet wordt ingevoegd, luidt als volgt: « De leden van de gemeentepolitie moeten er zich in alle omstandigheden van onthouden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging. Het is hun verboden zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat. »

De tekst werd eenparig door de 15 aanwezige leden aangenomen. Het volledige verslag werd na lezing eenparig door de 20 aanwezige leden goedgekeurd.

Mag ik tot slot de diensten van de Senaat, de medewerkers van de minister, de minister zelf en de collega's van de commissie van harte danken? De CVP-fractie zal dit voorstel aannemen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer De Loor.

De heer De Loor. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil zeer kort het standpunt van de SP over dit wetsvoorstel naar voren brengen.

De oorspronkelijke inhoud van het voorstel dat leden van de gemeentepolitie verbood zich in te laten met politieke activiteiten, zich aan te sluiten bij politieke partijen of medewerking te verlenen aan bewegingen, groeperingen, organisaties en verenigingen met politieke oogmerken, droeg hoegenaamd niet de goedkeuring van de SP-fractie weg.

Toch benadrukken we dat het noodzakelijk is dat de leden van de gemeentepolitie naar buiten uit een zo groot mogelijke politieke neutraliteit aan de dag leggen en dat zij bijvoorbeeld tijdens de verkiezingen niet met pap en borstel de straat optrekken.

Wij waarschuwen echter voor een té vergaande ingreep. We zijn immers van oordeel dat elk individu het recht moet hebben zijn politieke overtuiging op een of andere manier te belijden. Dit is trouwens een democratisch recht. Daarom zouden we het verkeerd hebben gevonden het politiepersoneel te verbieden zijn medewerking te verlenen aan politieke partijen of aan verenigingen met een politiek oogmerk, als ze dit maar op een niet-publieke manier doen. Vergeet trouwens niet dat ook zij een bepaalde ervaring hebben die in sommige omstandigheden van nut kan zijn voor de besluitvorming. Ook het verbieden van het lidmaatschap van een politieke partij zou een zware beknotting van de democratische rechten van een ieder zijn geweest.

Wij zijn dan ook tevreden dat na zeer vruchtbare discussies — de rapporteur heeft erop gewezen hoeveel tijd de commissie aan dit voorstel heeft besteed — en de bespreking van verscheidene amendementen een vergelijk is bereikt over welke precieze houding het politiepersoneel in de toekomst tegenover politieke partijen en verenigingen met politieke oogmerken mag aannemen, welke engagementen het mag aangaan en op welke manier het zijn medewerking mag verlenen.

De aangepaste tekst waarin uitdrukkelijk wordt gesteld dat « de leden van de gemeentepolitie er zich in alle omstandigheden moeten van onthouden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging en het hun verboden is zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat » kan de goedkeuring wegdragen van de SP-fractie. De SP-fractie zal dit voorstel dan ook aannemen. (Applaus.)

M. le Président. — La parole est à M. Vancrombruggen.

M. Vancrombruggen. — Monsieur le Président, il arrive parfois, lorsque les circonstances l'exigent, qu'une nouvelle loi devienne nécessaire pour préciser ou simplement confirmer des dispositions légales déjà en vigueur. Ainsi, cette proposition de loi, d'initiative parlementaire, comme l'a rappelé le rapporteur M. Quintelier dans son excellent rapport, tend à imposer aux membres de la police communale les exigences indispensables de neutralité et d'objectivité dans l'exercice de leurs tâches.

S'il se confirme, en effet, que les membres de la police communale peuvent s'affilier au parti politique de leur choix et y exercer les droits afférents à leur qualité de membre, ils auront toutefois pour obligation de s'abstenir, en toutes circonstances, de manifester publiquement leurs opinions politiques.

C'est en quelque sorte une version améliorée mais rendue tellement nécessaire, car imposée par les circonstances, des dispositions de la loi du 11 février 1986 qui, en ses articles 178, 179 et 180, précise déjà que les policiers communaux, dans l'exercice de leurs droits politiques, ne peuvent manquer à leur devoir de réserve ni compromettre la dignité de leur fonction. La base légale de cette disposition reste toutefois bien faible pour sanctionner toute « entorse » au devoir de réserve et il convenait de se doter de moyens nécessaires pour agir efficacement.

Il faut se souvenir que, ces derniers temps, les incidents raciaux se multiplient, non seulement dans les grandes villes comme Bruxelles et Anvers, mais également à Mol, à Turnhout et ailleurs. Ils s'accompagnent de menaces, de mesures d'intimidation envers des policiers, proférées parfois par d'autres policiers, quand ce ne sont pas tout simplement ceux-ci qui, par leur attitude passive devant des incidents violents, manifestent leur sympathie pour les mouvements extrémistes.

Il va sans dire que de telles attitudes sont dangereuses pour la démocratie et il est important que la police communale reste à l'abri de tout soupçon de partialité; n'oublions pas qu'elle dispose du monopole de l'usage légal de la force dans l'accomplissement de sa mission. La question se pose toutefois de savoir quelle est la meilleure manière de réaliser l'obligation de neutralité.

Il faut savoir que la proposition de loi initiale interdisait également l'affiliation à un parti politique. Une disposition qui allait par conséquent très loin et qui risquait de porter atteinte aux droits démocratiques d'une certaine catégorie de citoyens. Il convient pourtant de se rendre compte que l'interdiction d'adhésion à un parti politique ne modifiera en rien le comportement des policiers contaminés par des idéologies racistes. Par contre, il est utile de retrouver, au sein des partis démocratiques, des personnes qui peuvent apporter, grâce à leur connaissance du terrain, une contribution intéressante aux discussions politiques.

Inversement, il est tout aussi utile que des membres de partis politiques démocratiques se retrouvent au sein des polices communales; cette présence permet en outre de garder des relais et d'établir un dialogue direct au sein des corps de police, dans le souci d'éviter le développement insidieux d'un certain corporatisme, voire d'un certain activisme, au sein de structures parallèles aux structures démocratiques et en l'absence de celles-ci.

La proposition initiale visait également un certain parallélisme avec le nouveau statut disciplinaire de la gendarmerie. Il est interdit aux membres de la gendarmerie de s'affilier à un mouvement politique ou de manifester publiquement leurs opinions politiques. Et les auteurs de la présente proposition de loi ont estimé qu'une telle interdiction devait également s'appliquer à la police communale. Il convient toutefois de souligner qu'il existe traditionnellement, au sein de la police communale, un engagement politique plus marqué parce que sans doute plus proche des gens et de la réalité quotidienne. Nous pensons qu'il est important de conserver cette spécificité.

En fin de compte, il importait de trouver un équilibre entre le libre exercice des droits politiques, d'une part, et l'obligation de neutralité dans l'exercice des tâches de police, d'autre part.

La proposition de loi ainsi modifiée répond à cette double préoccupation; c'est pourquoi elle recevra l'appui du groupe socialiste. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Cardoen.

De heer Cardoen. — Mijnheer de Voorzitter, bij de opstelling van onderhavig wetsvoorstel hebben wij — collega Flagothier en ikzelf — ons voornamelijk laten leiden door de bekommerning om ook op gemeentelijk vlak te kunnen rekenen op een politiekorps dat in de uitoefening van zijn taken en opdrachten, die soms uiterst delicaat en « mensgeladen » zijn, zo neutraal mogelijk is. Met andere woorden, de leden van de politie moeten zich in alle

omstandigheden ervan onthouden om openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging. Het moet hen bijgevolg verboden zijn zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat.

De commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden heeft een vijftal vergaderingen gewijd aan deze thematiek. Alle politieke fracties hebben hun medewerking verleend om een evenwichtige en verantwoorde wetgeving uit te werken. Ik dank alle leden voor hun medewerking en rapporteur Quintelier in het bijzonder voor zijn uitstekend verslag. Ik dank ook de minister voor zijn medewerking en voor het begrip dat hij voor deze materie opbracht.

Met onderhavige wetgeving willen wij ook de politiefunctie als dusdanig meer inhoud geven, wel beseffende dat deze functie kan worden omschreven als een institutionele functie tot bescherming en regeling van de maatschappelijke orde, die de uitoefening van de fundamentele rechten mogelijk moet maken en moet voorkomen dat deze orde wordt verstoord.

De politiefunctie omvat ook de taken van bestuurlijke politie, die instaat voor het vrijwaren en desnoods herstellen van de openbare rust, de openbare veiligheid en de openbare gezondheid, met andere woorden de openbare orde.

De heer Seeuws, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Bepaalde welomschreven bevoegdheden van de bestuurlijke politie hebben tot doel de openbare orde in de ruime zin van het woord te handhaven. Deze opdrachten worden meestal onder het gezag en de algemene leiding van de burgemeester, een politiek mandataris, uitgevoerd. Ik verwijs in dit verband naar artikel 5 van de wet op het politieambt.

Het is belangrijk dat de politiediensten in hun optreden de individuele rechten en vrijheden van elke burger en de democratische ontwikkeling van de maatschappij eerbiedigen en beschermen.

Ik ben ervan overtuigd dat dit wetsvoorstel ertoe kan bijdragen dat de gemeentepolitie de haar toegewezen taken en opdrachten in onze democratische samenleving zo goed mogelijk kan vervullen. Ik hoop dan ook dat dit voorstel de goedkeuring zal wegdragen van alle leden.

Ik wil de minister tot slot herinneren aan zijn belofte om het verbod tot uitoefening van een politiek mandaat voor leden van de gemeentepolitie in de kieswetgeving op te nemen zodat sanctionering mogelijk wordt. Bovendien lijkt het me aangewezen in de OCMW-wetgeving een analoge wijziging aan te brengen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, dit is een raar wetsvoorstel, want de weerzin die schijnt te leven voor het politieke bedrijf, blijkt nu zelfs de politici zelf aan te tasten en te bezielen.

Enige eerlijkheid is hier toch geboden. Niet politiek is slecht, indien daarmee bedoeld wordt de inzet voor de gemeenschap, het omschrijven van de verantwoordelijkheden en waarden die een volk moeten kenmerken.

Wel slecht is de verstikkende partijpolitiek, de partijpolitieke benoemingen, het partijpolitiek graaien in vleespotten. Daartegen verzet de burger zich met recht en rede. Het pleit voor de commissie dat zij de slechtheid van deze houding beseft. Zelfkenis blijft het begin van alle wijsheid. In die zin is het verslag hoopgevend.

De persoonlijke inzet evenwel voor een betere maatschappij van enkelen, ongeacht hun taak, ongeacht hun werking, al dan niet in openbare dienst, die inzet moet niet worden bemoeilijkt.

Al de bestuurden die aan ons bestuur zijn toevertrouwd, moeten het volste recht behouden op vrijheid van meningsuiting en op vrijheid van vereniging. Hiertoe hoort ook de vrijheid van kandidaatstelling. Wie het democratische recht tot kandidaatstelling voor een verkiezing wil uitoefenen, hierbij niet wetend of dit tot verkiezing zal leiden, kan toch niet tot ontslag worden gedwongen. Dit is toch onmogelijk. Het is bovendien een regelrechte aanslag op de rechten die elke burger zou moeten genieten. Er zijn

dus blijkbaar toch « belgen » die iets minder gelijk zijn voor de wet. Dat kan niet. De uitoefening van een openbare taak mag niet tot bestraffing leiden en een verbod op maatschappelijke inzet mag niet gelden voor het privé-leven.

De omschrijving « in alle omstandigheden » in artikel 1 van het voorstel reikt te ver en vormt een aanslag op de bijna toejuichbare privé-bezeling waarvan sommigen in openbare dienst blijk geven.

Niet politieke inzet of gedrevenheid, maar kleine profijtgerichte partijpolitieke uitingen moeten onmogelijk worden gemaakt.

Toen enkele jaren geleden een vakbondsbetoging doorheen Antwerpen trok, werd deze vergezeld van een politie-officier die ostentatief een rode partijarmband op zijn uniform droeg. Dát moet inderdaad onmogelijk zijn. Geen partijpolitieke uitingen meer bij het uitoefenen van het ambt. Dergelijke houding geeft te veel voedsel aan het vermoeden van partijdige rechtsbedeling.

Ons amendement terzake is duidelijk. Wij pleiten ervoor dat de maatschappelijke inzet niet wordt tegengewerkt, maar dat partijpolitieke uitingen ten gunste van benoemende broodheren worden verboden bij het uitoefenen van een ambt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de rapporteur niet alleen voor de uitstekende samenvatting van de besprekingen in de commissie, maar ook voor zijn vriendelijke woorden.

Verder wil ik mijn voldoening uitspreken voor het parlementaire initiatief van enkele eminente leden van de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden. Naar mijn gevoel maken zij het mogelijk dat een stap in de goede richting wordt gezet. Dit impliceert dat dit niet de laatste stap is, maar daarover moeten wij het niet noodzakelijk eens zijn.

Zowat een jaar geleden heb ik hier voor deze vergadering de nieuwe tuchtwet op de rijkswacht verdedigd. Ook in de commissie heb ik dat gedaan. Men kan mij moeilijk vragen om de logica die ik inzake neutraliteit en beschikbaarheid van het rijkswacht-personeel heb gevolgd zou verlaten. Men kan mij evenmin vragen, en u kan zichzelf dat ook niet aandoen, die andere betrachting te laten varen om mettertijd de gelijkwaardigheid van en de coördinatie tussen de verschillende politiediensten te waarborgen.

Zelfs indien wij vandaag niet zover zijn gegaan inzake neutraliteit en beschikbaarheid, ben ik persoonlijk de mening toegedaan dat dit voorstel een eerste stap is in de goede richting.

Collega's, ik wil hier ten overvloede herhalen dat een politiedienst te allen tijde zijn volstreekte neutraliteit moet in acht nemen.

Op het nogal stupide argument als zou een eerste voorzitter van het Hof van cassatie in naam van zijn sociaal engagement normalerwijze bij de gemeenteraadsverkiezingen in Zoetenaie-Perwijs moeten kunnen opkomen, zal ik niet antwoorden.

De heer Vandenbergh. — Mijnheer de minister, een inwoner van Zoetenaie of van Perwijs zal geen voorzitter kunnen worden van het Hof van cassatie.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Dat is dan een discriminatie! U bent daarvan beter op de hoogte dan ik, mijnheer Vandenbergh. Ik heb hier dus daarnet als evident horen verdedigen dat raadsheren van de Raad van State, voorzitters van het Hof van cassatie en andere dienaars van het openbaar ambt bij excellentie hun engagement zouden kunnen moeten bewijzen door zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat. Zand over deze dwaze demagogie!

Vermits een politiedienst geacht wordt de democratische openbare orde te handhaven moet hij de maximale neutraliteit in acht nemen. Dit is misschien nog meer het geval voor de gemeentepolitie dan voor de rijkspolitie. Collega's, mag ik u vragen daarover na te denken en ik verwijs in dit verband naar de uitspraken van de heren De Loor en Vancrombrugge.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1992-1993
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1992-1993

La police communale est en effet, plus proche de la population. Mais, j'attire votre attention sur le cas du gendarme qui exerce à Louvain mais qui habite au Limbourg. Effectivement la population de Louvain ignore l'affiliation de ce gendarme à un parti politique. Le fait n'est donc pas particulièrement dérangeant. Mais, dans une communauté restreinte, dans une commune, s'il est de notoriété publique que celui qui exerce une autorité d'exception, qui occupe une fonction de police, appartient ouvertement à un parti, le fait est politiquement très gênant.

Vele moeilijkheden in de gemeentelijke politiekorpsen ontstaan trouwens bij de wisseling van de meerderheid in de gemeenteraad, omdat bijvoorbeeld de korpsoverste geen vertrouwen schenkt aan de nieuw aantredende burgemeester. Dit voorstel zal de herwaardering van de gemeentelijke politie bevorderen. Wij werden de jongste jaren al te vaak geconfronteerd met stakingen van politiediensten. Het is misschien niet erg populair om dat zo te stellen, maar dat neemt niet weg dat dit ook eens moet worden gezegd. Dergelijke stakingen zijn een *contradictio in terminis*, want het is precies de taak van de bestuurlijke politiediensten, de gemeentepolitie en de rijkswacht, om bijvoorbeeld het stakingsrecht mogelijk te maken en binnen democratische rechtsregels te beschermen. Zij kunnen zich niet voor één dag van die taak vrijstellen door zelfs om valabele sociale redenen te staken en de democratische orde niet te verzekeren.

Dit wetsvoorstel is dus een belangrijke stap in de goede richting, maar men mag van mij en mijn politieke vrienden niet verwachten dat wij niet nog andere stappen hierop zullen doen volgen. Het is mijn heilige overtuiging dat deze weg de enige juiste is voor politiediensten die de democratische rechtsorde willen handhaven, de democratische vrijheden beschermen en tegelijk het vertrouwen van de bevolking moeten genieten omwille van hun onpartijdigheid.

Tot slot dring ik erop aan dat men mij, mocht dit nodig zijn, tijdig herinnert aan de hier gemaakte afspraak om in de gemeentekieswet en de OCMW-kieswet de nodige wijzigingen aan te brengen. (*Applaus.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles.

Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen.

Je signale que des amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés aux articles de la proposition de loi en discussion.

Bij de artikelen van het ontwerp van wet dat wij thans bespreken, zijn amendementen ingediend die door minder dan drie leden zijn ondertekend.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés?

Worden deze amendementen gesteund? (*Talrijke leden staan op.*)

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Aangezien deze amendementen reglementair worden gesteund, maken ze deel uit van de bespreking.

Artikel één luidt:

Artikel 1. In artikel 216 van de nieuwe gemeentewet worden tussen het eerste en het tweede lid de volgende leden ingevoegd:

« De leden van de gemeentepolitie moeten er zich in alle omstandigheden van onthouden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging.

Het is hun verboden zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat. »

Article premier. A l'article 216 de la nouvelle loi communale, les alinéas suivants sont insérés entre les premier et deuxième alinéas :

« Les membres de la police communale s'abstiennent, en toutes circonstances, de manifester publiquement leurs opinions politiques.

Il leur est interdit de se porter candidat à un mandat politique. »

De heer Pataer stelt volgende amendementen voor :

« A. In het voorgestelde tweede lid van artikel 216 van de nieuwe gemeentewet, de woorden « politieke overtuiging » te vervangen door de woorden « partijpolitieke overtuiging. »

« A. Au deuxième alinéa proposé de l'article 216 de la nouvelle loi communale, remplacer les mots « opinions politiques » par les mots « opinions concernant la politique partisane. »

« B. In het laatste lid van artikel 216 van dezelfde wet de woorden « dit verbod » te vervangen door de woorden « deze verbodsbepalingen. »

« B. Dans le texte néerlandais du dernier alinéa de l'article 216 de la même loi, remplacer les mots « dit verbod » par les mots « deze verbodsbepalingen. »

Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, als u het mij toestaat, wil ik mijn drie amendementen, ook dat op artikel 2, in één keer verdedigen. Zij hangen trouwens sterk samen, alleen al door het feit dat zij betrekking hebben op hetzelfde wetsvoorstel dat slechts twee artikelen telt.

Vooraf wil ik duidelijk stellen dat geen enkel van mijn amendementen strijdig is met wat in de commissie werd afgesproken. Mijn eerste amendement heeft zelfs geen enkele andere bedoeling dan een betere uitdrukking te geven aan wat in de commissie uiteindelijk werd overeengekomen. Dit amendement wil in de voorgestelde tekst de woorden « politieke overtuiging » vervangen door de woorden « partijpolitieke overtuiging ». Het is mij immers opgevallen dat men voor een juiste definitie van het begrip « politieke overtuiging » steeds voorbeelden aanhaalde uit het partijpolitieke leven. Het zou dus de duidelijkheid van de tekst dienen en interpretatiemoeilijkheden voorkomen indien die woorden daarin werden opgenomen. Voor het overige, verwijs ik naar de verantwoording van het eerste amendement die in de gedrukte tekst te lezen staat.

Het tweede amendement is van puur technische aard. Bij nalezing van het verslag van de heer Quintelier heb ik moeten vaststellen dat men een vergissing heeft begaan. Een noodzakelijke aanpassing van artikel 216, die in het eerste amendement dat in de commissie werd ingediend werd opgenomen, werd in de loop van de besprekingen uit het oog verloren. In het bestaande artikel 216 van de gemeentewet dienen in de Nederlandse tekst de woorden « dit verbod » te worden vervangen door de woorden « deze verbodsbepalingen ». Dit is nodig omdat er in het huidige artikel 216 reeds sprake is van een andere verbodsbepaling. Aangezien wij thans een tweede verbodsbepaling invoegen, is het nogal evident dat wij de tekst van artikel 216 aanpassen en het woord « verbod » vervangen door het woord « verboden ». Anders krijgen wij in artikel 216 een contradictorische tekst en dat kan toch niet de bedoeling zijn. Ik neem aan dat over dit technisch amendement geen enkel probleem bestaat.

Mijn derde amendement heeft betrekking op artikel 2. Ik stel voor dit artikel te doen vervallen. Artikel 2 van het oorspronkelijke voorstel van wet strekte ertoe deze wet in werking te laten treden op 1 januari van het jaar volgend op dat van haar publicatie in het *Belgisch Staatsblad*. Dit is een afwijking van het algemene principe dat zegt dat een wet in werking treedt tien dagen na publicatie in het *Belgisch Staatsblad*. Wanneer dat noodzakelijk is, wijken wij daarvan af, namelijk wanneer er administratieve aanpassingen moeten gebeuren of wanneer er één of andere herschikking van de administratie nodig is, wat tijd vraagt. Ik meen echter niet dat dit hier het geval is. Het heeft mij trouwens verbaasd dat precies dat artikel 2 in de commissie unaniem is aangenomen, maar dat het nooit is besproken geweest, tenzij het ergens verdwenen is in de voorbereidende documenten van het verslag.

Artikel 2 kan misschien oorspronkelijk nog zin hebben gehad omdat het oorspronkelijk wetsvoorstel onder meer bepaalde: « Het is verboden voor de leden van de gemeentepolitie zich aan te sluiten bij, of hun medewerking te verlenen aan politieke partijen, enzovoort. » Misschien zou dat in sommige situaties hebben betekend dat er tijd nodig was voor een bepaalde reorganisatie van bewegingen of partijen. Die bepaling is echter wegge gevallen. In de voorliggende tekst zijn twee zaken overgebleven.

Ten eerste gaat het om een politieke houding. Het is een soort signaal voor de gemeentelijke politie om zich op politiek vlak neutraal op te stellen. Dat is toch niet aan termijnen gebonden. Zodra de wet door het Parlement is goedgekeurd en in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd, kan die veranderde houding volgens mij onmiddellijk worden opgelegd.

Ten tweede is eraan toegevoegd dat de leden van de gemeentelijke politie zich geen kandidaat mogen stellen voor een politiek mandaat. Dat is trouwens het resultaat van een amendement dat ik in de commissie heb ingediend. Ook dat kan onmiddellijk van kracht worden want dat geldt natuurlijk voor de onmiddellijke toekomst. Zulks betekent uiteraard niet dat politieagenten die eventueel een politiek mandaat zouden uitoefenen, dit moeten neerleggen. De tekst die wij hebben goedgekeurd vermeldt dit niet. Er staat alleen: « Het is hun verboden zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat. » Daar staat de commissie achter en ik vind dat dit moet kunnen gelden voor alle verkiezingen, ook vervroegde verkiezingen, die ons nog te wachten staan.

Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat deze drie amendementen de logica zelf zijn.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Tobback.

De heer Tobback, minister van Binnenlandse Zaken en Ambtenarenzaken. — Mijnheer de Voorzitter, dit voorstel heeft, zoals de rapporteur terecht heeft onderstreept, het voorwerp uitgemaakt van vijf commissievergaderingen. Uiteindelijk werd het eenparig goedgekeurd. Naar mijn gevoel kunnen amendementen dan ook slechts bij consensus worden aanvaard. Dit geldt echter niet voor het laatste amendement van de heer Pataer, dat betrekking heeft op een technische aangelegenheid.

Ik heb niet de gelegenheid gehad om na te gaan of zijn bewerking klopt, maar indien dit het geval is, dring ik erop aan dat de technische wijziging wordt aangebracht, zoniet zal de tekst door de Kamer toch worden teruggezonden.

In de andere gevallen moet de consensus die in de commissie tussen alle fracties bestond, worden geëerbiedigd.

De Voorzitter. — De heren Verreycken en Van Walleghem stellen volgend amendement voor :

« In artikel 216 van de nieuwe gemeentewet de voorgestelde leden te vervangen als volgt :

« Leden van de gemeentepolitie zullen zich onthouden van partijpolitieke uitingen bij het uitoefenen van hun ambt. »

« Remplacer les alinéas que cet article propose d'insérer à l'article 216 de la nouvelle loi communale, par ce qui suit :

« Dans l'exercice de leurs fonctions, les membres de la police communale s'abstiennent de manifester leurs opinions concernant la politique partisane. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 1 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 1er sont réservés.

Artikel 2 luidt als volgt :

Art. 2. Deze wet treedt in werking op 1 januari van het jaar volgend op dat van haar publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

Art. 2. La présente loi entre en vigueur le 1er janvier de l'année qui suit celle de sa publication au *Moniteur belge*.

De heer Pataer stelt voor dit artikel te doen vervallen.

M. Pataer propose la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 2 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 2 sont réservés.

De aangehouden stemmingsen en de stemming over het voorstel van wet in zijn geheel hebben later plaats.

Il sera procédé ultérieurement aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble de la proposition de loi.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, zoals gepland, zal er een avondvergadering plaatsvinden. Wij zullen onze werkzaamheden omstreeks 18 uur 30 onderbreken.

Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, men heeft mij verzocht hier aanwezig te zijn voor de bespreking van een wetsontwerp en voor het beantwoorden van een interpellatie.

Om 18 uur 30 word ik echter in de Kamer verwacht voor de stemmingsen waarvoor een tweederde meerderheid vereist is. Is het mogelijk om het ontwerp en de interpellatie af te werken vóór de schorsing?

De Voorzitter. — Wij doen ons best, mevrouw de minister.

Ik deel de Senaat ook nog mee dat de interpellatie van de heer Loones tot de minister van Financiën en tot de minister van Landsverdediging over «de toewijzing van het beheer van de 'Dodengang' te Diksmuide», waaraan de mondelinge vragen van de heren de Donnée, Suykerbuyk en Verreycken werden toegevoegd, op verzoek van de minister van Financiën uitgesteld werd tot morgen na de stemmingsen.

Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb mijn interpellatie gericht tot minister Maystadt en tot minister Delcroix. Zou het niet mogelijk zijn om minister Delcroix te verzoeken te antwoorden in naam van hen beiden?

De Voorzitter. — Mijnheer Loones, ik ben bereid om minister Delcroix uw vraag voor te leggen, maar ik vrees dat het niet eenvoudig zal zijn erop in te gaan.

La parole est à M. Hasquin.

M. Hasquin. — Monsieur le Président, qu'en est-il de la participation du Premier ministre à nos travaux?

M. le Président. — M. le Premier ministre prendra part à nos débats, monsieur Hasquin.

M. Hasquin. — Quand?

M. le Président. — J'ai appris qu'il venait de quitter le Palais royal. Il sera, dès lors, parmi nous pour la séance de ce soir.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag hebben dat niet enkel de beheerder van het monument, de minister van Financiën, aanwezig is, maar ook de eigenaar ervan, de minister van Landsverdediging. Ik sluit mij dus graag aan bij de vraag dat ook de minister van Landsverdediging bij het stellen van de mondelinge vragen en bij de interpellatie aanwezig is.

De Voorzitter. — Mijnheer Verreycken, het klopt inderdaad dat de interpellatie gericht is tot twee ministers, maar de vragen zijn enkel gericht aan de minister van Financiën. Uw vraag kan nu worden gesteld en straks na de onderbreking zult u het antwoord

kennen. Ik herinner er nogmaals aan dat dit voorstel werd gedaan op vraag van de minister van Financiën, die absoluut om half acht moet kunnen vertrekken, en na akkoord van de interpellant. Straks zal ik u mededelen of het mogelijk is dat de minister wordt vervangen.

ONTWERP VAN WET BETREFFENDE DE BESTRAFFING VAN WERKGEVERS OMWILLE VAN TEWERKSTELLING VAN ILLEGAAL IN BELGIE VERBLIJVENDE VREEMDELINGEN

Algemene beraadslaging en stemming over de artikelen

PROJET DE LOI IMPOSANT DES SANCTIONS AUX EMPLOYEURS OCCUPANT DES ÉTRANGERS EN SÉJOUR ILLEGAL EN BELGIQUE

Discussion générale et vote des articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet betreffende de bestraffing van werkgevers omwille van tewerkstelling van illegaal in België verblijvende vreemdelingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi imposant des sanctions aux employeurs occupant des étrangers en séjour illégal en Belgique.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

De heer Stroobant, rapporteur, verwijst naar zijn verslag.

Het woord is aan mevrouw Van Cleuvenbergen.

Mevrouw Van Cleuvenbergen. — Mijnheer de Voorzitter, de nieuwe wet op de bestraffing van werkgevers omwille van tewerkstelling van illegaal in België verblijvende vreemdelingen betreft inderdaad een vrij technische materie. Het is echter ook een erg menselijke discussie en daarom wil ik er toch even op ingaan.

De geplande erg zware administratieve en juridische bestraffing van overtredingen is vooral bedoeld om moeilijkheden in de toekomst te voorkomen. Allereerst zal ons land minder aantrekkelijk worden voor mensen die er op een niet legale basis willen verblijven. Het zal echter wel enige tijd duren alvorens dit in het buitenland is doorgedrongen, hoewel in de commissie is gebleken dat de netwerken die illegalen in het land brengen, vaak zeer goed op de hoogte zijn van alle mogelijke hiaten en mogelijkheden van onze wetten. Bovendien zullen ook werkgevers door deze wet worden afgeschrikt nog illegalen aan te trekken of aan te lokken.

Ook de nieuwe wet op de asielzoekers, die een maand geleden werd goedgekeurd, is belangrijk, want door deze wet toe te passen en de termijnen die erin zijn opgenomen te respecteren, zal het aantal illegalen in ons land vanzelf kleiner worden.

Toch rijzen er ook nu nog problemen. In de eerste plaats staan of vallen alle wetten met de uitvoering en de controle. De arbeidsinspectie die in de praktijk voor de controle instaat, is op het ogenblik zwak bemand en «bevroemd» en krijgt vooral opdrachten in verband met werkgevers die mensen legaal tewerkstellen. Bovendien zullen zij zeker ook worden benaderd om het een en ander door de vingers te zien, nu er zulke zware straffen kunnen vallen. Dit is duidelijk een probleem voor de arbeidsinspectie.

Ook de werkgevers van bepaalde sectoren zullen met problemen worden geconfronteerd. Ze riskeren een boete of lopen het gevaar werkkrachten tekort te hebben. Vorig jaar kreeg de fruitsector een voorkeurbehandeling en werden er speciale akkoorden gesloten. Waarschijnlijk zullen dergelijke maatregelen nodig blijven en misschien moeten ze ook voor andere sectoren, op basis van een degelijk dossier, worden getroffen.

We mogen evenmin vergeten dat we in ons land vele werklozen hebben, ook in streken waar illegalen werken. Het is absurd buitenlanders illegaal aan te lokken als er eigen mensen zonder werk

zitten. Sommige werklozen zullen blij zijn met het werkaanbod, maar ik ben ook realistisch en weet dat anderen er problemen mee zullen hebben.

De illegalen die hier nu al jaren verblijven door het falen van onze eigen wetgeving, zijn eigenlijk ontheemd en dit probleem kan niet worden genegeerd. Soms leven illegalen in mensonwaardige omstandigheden en dat kan niet in een maatschappij die toch humaan wil zijn.

Fundamenteel is het belangrijk erop te wijzen dat onze huidige nieuwe wetten op asielzoekers en illegalen erg hard zijn. Mensen die het politiek, economisch en sociaal moeilijk of onmogelijk hebben in hun eigen land, kunnen wij hier geen ontplooiingskansen meer geven. Eigenlijk gaat het om een fundamenteel menselijke waarde. Maatschappelijk gezien is dit op het ogenblik niet haalbaar.

Wij zouden de mensen in moeilijkheden meer in hun eigen land moeten helpen. De ontwikkelingssamenwerking moet worden opgedreven in die landen waaruit vele illegalen, die op het ogenblik hier verblijven, afkomstig zijn.

Het wetsontwerp dat nu wordt besproken, kan ertoe bijdragen moeilijkheden op lange termijn te voorkomen. De vele vragen die hier vanmiddag zijn gesteld en telkens weer verwijzen naar de problemen met illegale asielzoekers, zijn daarvan nogmaals een aanwijzing.

Volgens de CVP-fractie is deze wet een noodzakelijke stap om op korte termijn de problemen realistisch aan te pakken. *(Applaus.)*

M. le Président. — La parole est à Mme Delcourt.

Mme Delcourt-Pêtre. — Monsieur le Président, le projet de loi qui est soumis aujourd'hui à notre attention a pour objectif de rencontrer l'un des points de l'accord de gouvernement, à savoir la lutte contre l'immigration clandestine par la mise en œuvre de sanctions plus sévères à l'encontre des employeurs occupant des travailleurs illégaux.

Je souhaitais évoquer ce projet de loi parce qu'à mon estime, son enjeu est important bien qu'il ait une portée assez limitée.

L'enjeu est important, dis-je, parce que le projet de loi tente de freiner des pratiques de non-respect des législations du droit du travail et du droit de la sécurité sociale par des employeurs vis-à-vis de travailleurs particulièrement vulnérables, puisqu'ils sont clandestinement chez nous.

On sait combien ces pratiques se sont développées dans certaines régions du pays et qu'elles risquent de s'étendre à tous ceux qui sont en situation d'exclusion sociale, qu'ils soient Belges ou d'origine étrangère. Jusqu'ici, les travailleurs clandestins qui étaient surpris encouraient les peines les plus lourdes : emprisonnement, renvoi immédiat dans les pays d'origine. L'employeur, quant à lui, se voyait infliger une amende minime par rapport à l'avantage économique qu'il avait retiré de l'utilisation de cette main-d'œuvre.

En alourdissant les sanctions, et pour autant qu'un contrôle efficace puisse s'exercer, le projet de loi contribue certainement à freiner l'exploitation de personnes d'origine étrangère.

Il faut aussi souligner que la nouvelle législation contribuera à traquer ceux qui se servent de la dépendance et de la situation précaire des femmes d'origine étrangère pour étendre des réseaux de prostitution. Mme le ministre Smet l'a souligné en commission, l'instauration de sanctions pénales permettra, en effet, la constatation de ce délit dans un procès-verbal, la mise en détention préventive des personnes impliquées, de même que l'exercice d'enquêtes complémentaires par le ministère public, voire la fermeture de maisons de prostitution par décision judiciaire.

Par ailleurs, certaines lacunes subsistent. Des dispositions doivent être prises pour harmoniser permis de travail et permis de séjour. L'octroi d'un permis de séjour, sans simultanéité avec un permis de travail, renvoie d'office la population concernée au travail au noir, à la mendicité ou à la petite délinquance. Dans tous les cas, cela provoque des comportements de dépendance et d'assistance.

Au cours de la discussion générale en commission, il a ainsi été question de personnes immigrées qui, après avoir quitté notre pays pour plus d'un an, demandent à y rentrer. Il s'agit de personnes qui ont passé toute leur jeunesse en Belgique, qui y sont intégrées et qui, pour des raisons familiales et culturelles veulent retourner dans leur pays d'origine. N'arrivant toutefois pas à s'y intégrer, elles désirent alors revenir en Belgique. Il advient régulièrement que le permis de séjour leur soit à nouveau accordé pour des motifs humanitaires, alors que la réglementation actuelle n'autorise pas d'office, dans ce cas, l'octroi du permis de travail. Le ministre de l'Emploi et du Travail a annoncé en commission qu'il marquait son accord pour que cette lacune de la réglementation soit prise en compte par le Conseil consultatif pour la main-d'œuvre étrangère, chargé de la réécriture des textes actuels.

Toutes ces raisons amèneront le PSC à voter ce projet de loi. Cependant, je ne peux m'empêcher d'évoquer le problème plus fondamental qui a été souligné lors de la discussion en commission et qui nous renvoie à la difficile question de l'immigration.

Nous savons que les pressions migratoires continueront à s'exercer, que ce soit de manière légale ou clandestine, si les pays de l'Est et du Sud ne parviennent pas à assurer leur développement pour offrir à leur population des conditions d'existence où les besoins primaires soient au moins rencontrés. Dès lors, la question des migrations clandestines nous renvoie à deux aspects fondamentaux de l'action politique à mener de façon concertée à l'échelon européen : la coopération au développement et la politique communautaire d'accueil des demandeurs d'asile.

Sur ce dernier plan, il faut bien dire que le Traité de Schengen a limité davantage les possibilités qu'ont les non-ressortissants communautaires d'entrer sur le territoire européen pour y trouver des conditions de vie plus favorables. Mais alors, comment continuer à accepter que 20 p.c. de la population mondiale se partagent 80 p.c. des richesses planétaires sans que, d'une manière ou d'une autre, les populations défavorisées ne recherchent par tous les moyens, y compris l'immigration clandestine massive, à vouloir y participer ?

Reste alors à donner sur place à ces populations les moyens de leur développement. Un des éléments essentiels de cette problématique est la difficile question de la dette internationale. La Belgique a déjà pris des initiatives, particulièrement ces deux dernières années, pour permettre aux pays lourdement endettés de racheter ou de reconvertir leurs dettes accumulées. Il faut cependant ajouter qu'il n'est pas normal que l'Etat assume seul cette responsabilité. L'action menée actuellement par l'organisation Entraide et Fraternité pour demander aux banques d'accepter de participer à l'effort entrepris par les Etats me paraît intéressante dans ce contexte. Il devrait être possible de transformer la dette en instrument de développement par l'utilisation — contrôlée par les créanciers — des fonds sous forme de projets locaux mis en œuvre par les populations elles-mêmes.

Cette initiative constituerait une piste à suivre pour permettre aux populations de trouver sur place les moyens de leur développement et freiner ainsi les migrations. Dans cette mesure, le projet de loi qui sanctionne les employeurs occupant des étrangers en séjour illégal en Belgique prend toute sa signification. *(Applaudissements.)*

M. le Président. — La parole est à Mme Nélis.

Mme Nélis. — Monsieur le Président, ce projet de loi, dont le texte d'origine est d'initiative parlementaire, a fait à la Chambre l'objet d'un travail constructif, si bien qu'il n'a pas donné lieu à des votes négatifs.

Si l'on ne considère que l'objectif restreint de ce projet, on ne peut qu'y adhérer. En effet, cet objectif est simple et d'ordre technique puisqu'il consiste à alourdir les peines des employeurs qui utilisent des travailleurs étrangers en séjour illégal dans notre pays. Ce projet veut donc lutter clairement contre les pratiques frauduleuses et organisées d'exploitation de l'être humain et, comme Mme le ministre l'a souligné, il peut être également d'importance dans le dossier de la traite des femmes.

Outre l'application de sanctions enfin plus équitables pour les employeurs et les travailleurs, les autres aspects positifs de ce projet sont la centralisation des constatations et, partant, le renforce-

ment de la transparence dans la lutte contre ces pratiques. Le relèvement du coût relatif de la main-d'œuvre clandestine peut cependant en atténuer l'attrait et donc avoir un effet dissuasif. Bien des interrogations subsistent cependant.

Ainsi, ce projet, qui ne traite que d'un des aspects des pratiques souterraines et d'une partie du travail clandestin, devrait s'inscrire dans un contexte plus large.

Comment sera-t-il remédié à l'insuffisance des moyens de l'administration et des pouvoirs de contrôle? Nous attendons les résultats des investigations de Mme le ministre quant à ce renforcement.

Comment agir face aux réseaux d'activités illégales souvent transnationaux? L'action des autorités belges ne devrait-elle pas s'appuyer sur des mesures similaires prises au niveau européen?

Enfin, n'oublions pas la difficile question de la répartition des compétences à laquelle Mme Delcourt a fait allusion. L'exemple le plus frappant en est le manque de concordance entre le permis de séjour et le permis de travail. Mme le ministre nous a annoncé, sur ce point, la création d'un groupe de travail afin d'organiser une meilleure coordination entre tous les services concernés; nous en espérons des résultats positifs rapides.

Au-delà de ces interrogations sur l'objectif limité de ce projet, il faut relever une certaine ambiguïté à aborder un problème social et humain aussi complexe par le biais d'un projet technique, alors que tant d'aspects des problèmes des réfugiés et des étrangers n'ont pas encore trouvé de réponse.

Si ce projet a un effet dissuasif efficace, s'il parvient à endiguer l'exploitation de la détresse, nous ne pouvons que nous en réjouir, mais il ne faudrait pas, par ailleurs, qu'il constitue un recul dans notre politique d'accueil. Il convient d'éviter que son application se retourne davantage contre les personnes exploitées que contre leurs exploiters.

Si Ecolo et Agalev voteront en faveur de ce projet, ils souhaitent cependant dépasser le seul aspect technique qu'il présente pour reposer brièvement, comme ce fut le cas en commission, la problématique plus générale dans laquelle il s'inscrit.

Ne nous voilons pas la face. Ce projet aboutit aussi à un moment où notre société semble de plus en plus se replier sur elle-même et sur ses seuls problèmes.

Permettez-moi, madame le ministre, de rappeler — et de m'inquiéter de ce fait — que le présent Gouvernement s'attelle surtout à mettre en place, en matière sociale, des dispositifs dont l'aspect répressif est souvent prioritaire. Pensons aux récentes mesures à propos du chômage ou de l'insertion des jeunes minimes. Nous souhaitons que, parallèlement à ces mesures répressives, dont on ne peut nier la nécessité pour le sujet traité ici face aux situations d'exploitation, le Gouvernement s'engage plus résolument dans des politiques positives où primeront nos valeurs traditionnelles d'accueil et de solidarité. (*Applaudissements.*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

ORDRE DES TRAVAUX

De Voorzitter. — Dames en heren, alvorens het woord te geven aan de laatste spreker in dit debat, bevestig ik dat de interpellatie van de heer Loones tot de minister van Financiën en tot de minister van Landsverdediging morgen, onmiddellijk na de stemmingen, zal plaatshebben. Dit zal vermoedelijk rond 16 uur zijn. De drie mondelinge vragen die tot de minister van Financiën zijn gericht, zijn aan die interpellatie toegevoegd.

Les interpellations de M. de Donnée au Premier ministre sur «l'absence d'accords-cadres de coopération entre l'Etat et la Région de Bruxelles-Capitale» et de M. Hasquin au Premier ministre sur «l'attitude de son Gouvernement à l'égard du ou des partis de la majorité qui veulent l'abrogation de la loi relative au Pacte culturel», sont remises à quinzaine.

Na de afhandeling van dit ontwerp zullen we, nog vóór de onderbreking, de interpellatie horen van de heer Stroobant.

HERVATTING VAN DE BERAADSLAGING

REPRISE DE LA DISCUSSION

De Voorzitter. — Wij hervatten de aan de gang zijnde beraadslaging.

Nous reprenons la discussion en cours.

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken. — Mijnheer de Voorzitter, het is uiteraard eigen aan de illegaliteit dat juiste cijfers omtrent de omvang ervan niet verkrijgbaar zijn. Het officiële vermoeden dat tussen de 50 000 en de 100 000 illegalen onze arbeidsmarkt verstoren, is dus net evenveel waard als de persvermoedens die spreken over 100 000 tot 400 000 illegalen.

De redelijk recente dramatische gebeurtenissen in het Nederlandse Bijlmermeer tonen aan dat alle vermoedens inzake aantallen overhoop kunnen worden gehaald wanneer een legaliteitspoortje wordt geopend.

Het is toe te juichen dat deze weg hier niet wordt bewandeld en dat degenen die winsten halen uit de vrees van illegalen worden bestraft.

Enige consequentie is nu wel noodzakelijk. Het Vlaams Blokvoorstel tot bestraffing van werkgevers die illegalen tewerkstellen, werd enkele jaren geleden weggehoond door hen die zich beperkten tot het gebruik van scheldwoorden. Wanneer nu een deel van onze voorstellen wordt vertaald in een wettekst en ook nog wordt aangenomen, dan lijkt het mij niet meer dan normaal te zijn dat ook de volgende, stap, een begeleide en humane terugkeer naar de landen van herkomst, wordt vertaald in een «intentiewet».

Het is immers te eenvoudig om de eigen «open-armen-houding» te ontkennen door enkel de werkgevers te viseren die, aankijkend tegen een loodzware druk van sociale lasten, menen een ontspanningsroute te vinden in de tewerkstelling van illegalen. Met een wet die de begeleide terugkeer omschrijft, zouden niet enkel de werkgevers worden geraakt, maar ook de gewetenloze benden die in de landen van herkomst veel geld verdienen aan het voorspiegelen van valse droombeelden. Het is immers bekend dat in heel wat landen, tot zelfs door een hele dorpsgemeenschap centen worden bijeengebracht om één verhoopte gelukkige naar het als steenrijk beschouwde Westen te laten vertrekken. De overtocht wordt georganiseerd door gangsters die er niet voor terugschrikken de gestrikten in de illegaliteit te dumpen.

Vermits het onmogelijk is voor de economische vluchtelingen om, op straffe van totaal gezichtsverlies tegenover de uitzendende en betalende gemeenschap, berooid terug te keren, vormen zij een goede ronselbasis voor onze criminelen die veelal in de illegaliteit recruter.

Een doordacht terugkeerbeleid, uitgaande van de gelijkwaardigheid van alle mensen, kan ernaar streven om gelijke kansen te bieden, die het best geboden worden in eigen cultuurbedding: thuis.

Ik kan hiermee mijn uiteenzetting besluiten, hopen dat de handicap van selectieve doofheid bij sommigen niet wordt verergerd door enige selectieve blindheid. Ik bedoel dat de interpellaties tot de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking van deze voormiddag wel degelijk voor dergelijke selectieve doofheid én verergerende blindheid doen vrezen.

Ik hoor nochtans dat de rapporteur een standpunt onderschrijft dat aansluit bij de visie die de heer Bosman hier vanochtend ontwikkelde over het dirigeren van het geld voor ontwikkelingssamenwerking naar de landen van herkomst van alle mogelijke en onmogelijke betrokkenen die hier verblijven. Dat verheugt mij.

Deze wettekst, eveneens als de commissieverslagen erover van Kamer en Senaat, zijn dus leesbaar voor wie begrijpend wil lezen.

Ten eerste, de illegaliteit van honderdduizenden vormt een ondraagbare belasting voor onze gemeenschap.

Ten tweede, de illegaliteit van honderdduizenden vormt voor henzelf een ontwortelende en dus criminogene factor.

Ten derde, de illegaliteit van honderdduizenden wordt tegengegaan door de bestraffing van de werkgevers, maar moet om ten volle effectief te zijn, aanvullend worden tegengegaan door een terugkeerbeleid.

Omdat het wetsvoorstel een aanzet is tot mentaliteitsverandering en tot het terugfluiten van sommigen die dit vaststaand probleem enkel met overbodige tranerigheid menen te moeten benaderen, omdat het dus een eerste stap is in een eerlijke richting, die uiteindelijk het recht van volkeren op ontplooiing in eigen streek zal bevestigen, zal het Vlaams Blok het ook goedkeuren.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, ik kan mij aansluiten bij mevrouw Van Cleuvenbergen, mevrouw Delcourt en mevrouw Nélis. Ik kan echter helemaal niet akkoord gaan met de heer Verreycken. Tijdens de bespreking in de commissie is er voldoende ingegaan op de verschillende aspecten van het probleem die door genoemde sprekers werden aangehaald en werd ook uitvoerig geantwoord.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt in de algemene beraadslaging verklaar ik ze voor gesloten en bespreken wij de artikelen van het ontwerp van wet.

Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close, et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Artikel één luidt:

Hoofdstuk I. — Wijzigingen van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuken op sommige sociale wetten

Artikel 1. In artikel 1 van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, gewijzigd bij de wetten van 8 juni 1972, 4 januari 1974, 22 juli 1974, 23 januari 1975, 22 juli 1976, 4 augustus 1978, bij het koninklijk besluit nr. 5 van 23 oktober 1978 en bij de wetten van 2 juli 1981, 22 januari 1985, 24 juli 1987, 30 december 1988, 22 december 1989, 20 juli 1991 en 5 augustus 1992 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° 19° wordt opgeheven;

2° In 35° worden de woorden «de werkgever die» vervangen door de woorden «al wie».

Chapitre 1er. — Modifications de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales

Article 1er. A l'article 1er de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, modifié par les lois des 8 juin 1972, 4 janvier 1974, 22 juillet 1974, 23 janvier 1975, 22 juillet 1976, 4 août 1978, par l'arrêté royal n° 5 du 23 octobre 1978 et par les lois des 2 juillet 1981, 22 janvier 1985, 24 juillet 1987, 30 décembre 1988, 22 décembre 1989, 20 juillet 1991, et 5 août 1992 sont apportées les modifications suivantes:

1° Le 19° est abrogé;

2° Dans le 35° les mots «l'employeur qui» sont remplacés par les mots «toute personne qui».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 2. Artikel 1bis van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 22 juli 1976 en gewijzigd bij de wetten van 5 augustus 1978, 2 juli 1981, 30 december 1988, 22 december 1989 en 20 juli 1991, wordt vervangen door de volgende bepaling:

« Artikel 1er bis. Onder de in deze wet bepaalde voorwaarden en voor zover de feiten ook voor strafvervolgung vatbaar zijn, kan een geldboete worden opgelegd:

1° Van 150 000 tot 500 000 frank aan de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 27, 1°, a, van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit, en aan al wie zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 27, 1°, b, c, d of e, van voormeld koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967;

2° Van 15 000 tot 100 000 frank aan de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 27, 2°, a, c, d, of e, van voormeld koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967;

3° Van 10 000 tot 100 000 frank aan de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding van de bepalingen genomen in uitvoering van artikel 7, § 4, van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der werknemers;

4° Van 15 000 tot 100 000 frank aan de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 16 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie;

5° Van 10 000 tot 250 000 frank aan de werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 7 van het koninklijk besluit nr. 230 van 21 december 1983 betreffende de stage en de inschakeling van jongeren in het arbeidsproces.

Art. 2. L'article 1er bis de la même loi, inséré par la loi du 22 juillet 1976 et modifié par les lois des 5 août 1978, 2 juillet 1981, 30 décembre 1988, 22 décembre 1989 et 20 juillet 1991, est remplacé par la disposition suivante:

« Article 1er bis. Encourt, dans les conditions fixées par la présente loi et pour autant que les faits soient également passibles de sanctions pénales, une amende:

1° De 150 000 à 500 000 francs, l'employeur qui a commis une infraction visée à l'article 27, 1°, a, de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère, et quiconque a commis une infraction visée à l'article 27, 1°, b, c, d ou e, de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 précité;

2° De 15 000 à 100 000 francs, l'employeur qui a commis une infraction visée à l'article 27, 2°, a, c, d, ou e, de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 précité;

3° De 10 000 à 100 000 francs, l'employeur qui a commis une infraction aux dispositions prises en exécution de l'article 7, § 4, de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs;

4° De 15 000 à 100 000 francs, l'employeur qui a commis une infraction visée à l'article 16 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail;

5° De 10 000 à 250 000 francs, l'employeur qui a commis une infraction à l'article 7 de l'arrêté royal n° 230 du 21 décembre 1983 relatif au stage et à l'insertion professionnelle des jeunes.

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 3. Artikel 8, eerste lid, van dezelfde wet gewijzigd bij de wet van 30 december 1988 wordt aangevuld als volgt:

« , tenzij deze is genomen bij toepassing van artikel 1bis, 1°. »

Art. 3. L'article 8, alinéa 1er de la même loi modifié par la loi du 30 décembre 1988 est complété comme suit:

« , sauf si celle-ci est prise en application de l'article 1er bis, 1°. »

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 4. In artikel 11, derde lid, van dezelfde wet gewijzigd bij de wet van 30 december 1988, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° Het woord «1 000 000 frank» wordt gewijzigd door de woorden «2 000 000 frank».

2° Deze bepaling wordt aangevuld met de woorden «dit maximum is niet van toepassing voor de bij artikel 1bis, 1°, bedoelde overtreding.»

Art. 4. A l'article 11, alinéa 3, de la même loi modifié par la loi du 30 décembre 1988 sont apportées les modifications suivantes:

1° Le mot «1 000 000 de francs» est remplacé par les mots «2 000 000 de francs».

2° Cette disposition est complétée par les mots «ce maximum n'est pas d'application à l'infraction visée à l'article 1^{er}bis, 1°».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 5. In artikel 12, tweede lid, van dezelfde wet gewijzigd bij de wetten van 22 juli 1976 en 30 december 1988 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° De woorden «1 800 000 frank» worden vervangen door de woorden «2 800 000 frank»;

2° Deze bepaling wordt aangevuld als volgt:

«Dit maximum is niet van toepassing in geval van samenloop met een bij artikel 1bis, 1°, bedoelde overtreding.»

Art. 5. A l'article 12, alinéa 2, de la même loi modifié par les lois des 22 juillet 1976 et 30 décembre 1988 sont apportées les modifications suivantes:

1° Les mots «1 800 000 francs» sont remplacés par les mots «2 800 000 francs»;

2° Cette disposition est complétée comme suit:

«Ce maximum n'est pas d'application en cas de concours avec une infraction visée à l'article 1^{er}bis, 1°.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 6. Een artikel 12ter, luidend als volgt, wordt in dezelfde wet ingevoegd:

«Art. 12ter. Indien binnen drie jaar, te rekenen vanaf de datum van het proces-verbaal, een nieuwe overtreding wordt vastgesteld, worden de in artikel 1bis genoemde bedragen verdubbeld.»

Art. 6. Un article 12ter, rédigé comme suit, est inséré dans la même loi:

«Art. 12ter. Si une nouvelle infraction est constatée dans les trois ans à compter de la date du procès-verbal, les montants visés à l'article 1^{er}bis seront doublés.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 7. Artikel 13, tweede lid, van dezelfde wet wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De daden van onderzoek of van vervolging, met inbegrip van de kennisgevingen van de arbeidsauditeur omtrent het al dan niet instellen van strafvervolging en de in artikel 7, tweede lid, aan de werkgever geboden mogelijkheid om zijn verweermiddelen naar voren te brengen, verricht binnen de in het eerste lid gestelde termijn, stuiten de loop ervan. Met die daden begint een nieuwe termijn van gelijke duur te lopen, zelfs ten aanzien van personen die daarbij niet betrokken waren.»

Art. 7. L'article 13, alinéa 2, de la même loi est remplacé par la disposition suivante:

«Toutefois, les actes d'instruction ou de poursuites, en ce compris les notifications de l'auditeur du travail quant à l'intentement de poursuites pénales et l'invitation à l'employeur de présenter ses moyens de défense, visée à l'article 7, alinéa 2, faits dans le délai

déterminé à l'alinéa 1er, en interrompent le cours. Ces actes font courir un nouveau délai d'égale durée, même à l'égard des personnes qui n'y sont pas impliquées.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk II. — Wijzigingen van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit

Art. 8. In artikel 6bis van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit ingevoegd bij de wet van 22 juli 1976, worden het eerste en het tweede lid vervangen door de volgende leden:

«De werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding bedoeld in artikel 27, 1°, a, is gehouden tot betaling van de kosten van huisvesting, verblijf, gezondheidszorgen en terugzending van de betrokken vreemdeling en van de leden van zijn gezin die onregelmatig bij hem verblijven.

De Koning bepaalt ter zake een forfaitaire vergoeding op basis van de gemiddelde kostprijs van twee jaar voordien, aangepast aan het indexcijfer der consumptieprijsen.»

Chapitre II. — Modifications de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère

Art. 8. Dans l'article 6bis de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère inséré par la loi du 22 juillet 1976, les alinéas 1er et 2 sont remplacés par les alinéas suivants:

«L'employeur qui a commis une infraction visée à l'article 27, 1°, a, est tenu de payer les frais d'hébergement, de séjour, de soins de santé et de rapatriement de l'étranger concerné et ceux des membres de sa famille séjournant irrégulièrement avec lui.

Le Roi fixe une indemnité forfaitaire sur la base du coût moyen tel qu'il s'établissait deux ans auparavant, adapté en fonction de l'indice des prix à la consommation.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 9. In artikel 27 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 22 juli 1976, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In 1° worden in de eerste zin de woorden «met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met een geldboete van 1 000 frank tot 2 000 frank» vervangen door de woorden «met gevangenisstraf van een maand tot een jaar en met een geldboete van 6 000 tot 30 000 frank»;

2° In 1°, a, worden de woorden «die geen houder is van een geldige Belgische verblijfsvergunning of van een geldig attest van immatriculatie» vervangen door de woorden «die niet is toegelaten of gemachtigd tot vestiging of tot een verblijf van meer dan drie maanden of die niet van rechtswege tot vestiging of tot een verblijf van drie maanden in het rijk is toegelaten.»;

3° In 2° worden in de eerste zin de woorden «met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met een geldboete van 100 tot 1 000 frank» vervangen door de woorden «met gevangenisstraf van acht dagen tot een jaar en met een geldboete van 1 700 tot 6 000 frank».

Art. 9. A l'article 27 du même arrêté royal modifié par la loi du 22 juillet 1976, sont apportées les modifications suivantes:

1° Dans le 1°, dans la première phrase, les mots «d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 1 000 à 2 000 francs» sont remplacés par les mots «d'un emprisonnement d'un mois à un an et d'une amende de 6 000 à 30 000 francs»;

2° Au 1°, a, les mots «qui n'a pas de titre de séjour belge ou d'attestation d'immatriculation valables» sont remplacés par les mots «qui n'est pas admis ou autorisé à s'établir ou à séjourner

plus de trois mois dans le royaume ou qui n'est pas de plein droit admis à s'établir ou à séjourner plus de trois mois dans le royaume»;

3° Dans le 2°, dans la première phrase, les mots «d'un emprisonnement de huit jours à un mois et d'une amende de 100 à 1 000 francs» sont remplacés par les mots «d'un emprisonnement de huit jours à un an et d'une amende de 1 700 à 6 000 francs».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 10. Artikel 28 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 22 juli 1976, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«Art. 28. Voor de bij artikel 27 bepaalde misdrijven wordt de geldboete zoveel maal toegepast als er personen die niet van Belgische nationaliteit zijn, betrokken zijn geweest bij de begane misdrijven.»

Art. 10. L'article 28 du même arrêté royal, modifié par la loi du 22 juillet 1976, est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 28. En ce qui concerne les infractions prévues à l'article 27, l'amende est appliquée autant de fois qu'il y a eu de personnes qui ne possèdent pas la nationalité belge concernées par les infractions commises.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 11. In artikel 29 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 22 juli 1976, worden de woorden «op een gevangenisstraf van een maand tot een jaar en op een geldboete van 1 000 tot 5 000 frank» vervangen door de woorden «op een gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en op een geldboete van 6 000 tot 30 000 frank».

Art. 11. Dans l'article 29 du même arrêté royal, modifié par la loi du 22 juillet 1976, les mots «à un emprisonnement d'un mois à un an et à une amende de 1 000 à 5 000 francs» sont remplacés par les mots «à un emprisonnement d'un mois à deux ans et à une amende de 6 000 à 30 000 francs».

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 12. In artikel 31 van hetzelfde koninklijk besluit, gewijzigd bij de wet van 22 juli 1976, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° De woorden «de artikelen 59 en 60 worden vervangen door de woorden «de artikelen 59, 60 en 85»;

2° Dit artikel wordt aangevuld met het volgende lid:

«In afwijking van artikel 42, 1°, van het Strafwetboek kan de bijzondere verbeurdverklaring ook toegepast worden op roerende goederen, met inbegrip van deze die onroerend zijn door incorporatie of bestemming, die het voorwerp van het misdrijf uitmaken of die gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, zelfs wanneer deze niet in eigendom toebehoren aan de overtreder.»

Art. 12. A l'article 31 du même arrêté royal, modifié par la loi du 22 juillet 1976, sont apportées les modifications suivantes:

1° Les mots «les articles 59 et 60» sont remplacés par les mots «les articles 59, 60 et 85»;

2° Cet article est complété par l'alinéa suivant:

«Par dérogation à l'article 42, 1°, du Code pénal, la confiscation spéciale peut également être appliquée aux biens mobiliers, y compris ceux qui sont immeubles par incorporation ou par destination, qui forment l'objet de l'infraction ou qui ont servi ou qui étaient destinés à commettre l'infraction, même lorsque ces biens n'appartiennent pas en propriété au contrevenant.»

— Aangenomen.

Adopté.

Art. 13. In hetzelfde koninklijk besluit wordt een hoofdstuk *VIIbis*, dat het artikel *32bis* bevat, ingevoegd luidend als volgt:

«Hoofdstuk *VIIbis*. — Verslag over de toepassing van het koninklijk besluit nr. 34.

Art. 32bis. De Regering brengt ieder jaar verslag uit aan de Wetgevende Kamers over de toepassing van dit besluit.»

Art. 13. Dans le même arrêté royal il est inséré un chapitre *VIIbis*, comprenant l'article *32bis* et libellé comme suit:

«Chapitre *VIIbis*. — Rapport sur l'application de l'arrêté royal n° 34.

Art. 32bis. Le Gouvernement fera chaque année rapport aux Chambres législatives sur l'application du présent arrêté.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk III. — Wijziging van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie

Art. 14. In artikel 4 van de wet van 16 november 1972 betreffende de arbeidsinspectie waarvan de huidige tekst § 1 wordt, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In deze nieuwe § 1 wordt het punt 2°, f, vervangen door de volgende bepaling: «andere roerende goederen dan diegene bedoeld in de littera c, d of e, met inbegrip van roerende goederen die onroerend zijn door incorporatie of door bestemming, ongeacht of de overtreder al dan niet de eigenaar is van deze goederen, die aan hun toezicht onderworpen zijn of aan de hand waarvan overtredingen van de wetgevingen waarop zij toezicht uitoefenen, kunnen worden vastgesteld, tegen ontvangstbewijs in beslag nemen of deze verzegelen wanneer dit noodzakelijk is voor het leveren van het bewijs van deze overtredingen of wanneer het gevaar bestaat dat met deze goederen de overtredingen worden voortgezet of nieuwe overtredingen zullen worden gepleegd.

2° Een § 2 wordt toegevoegd, luidend als volgt:

«§ 2. Een vordering tot staken kan, overeenkomstig hoofdstuk VIII van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument ingesteld worden bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel door de minister die voor de bedoelde bepalingen bevoegd is.»

Chapitre III. — Modification de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail

Art. 14. A l'article 4 de la loi du 16 novembre 1972 concernant l'inspection du travail dont le texte actuel devient le § 1er, sont apportées les modifications suivantes:

1° Dans ce nouveau § 1 le point 2°, f, est remplacé par la disposition suivante: «saisir contre récépissé ou mettre sous scellés d'autres biens mobiliers que ceux visés aux lettres c, d ou e, en ce compris les biens mobiliers qui sont immeubles par incorporation ou par destination, que le contrevenant en soit propriétaire ou pas, qui sont soumis à leur contrôle ou par lesquels des infractions aux législations dont ils exercent la surveillance peuvent être constatées lorsque cela est nécessaire à l'établissement de la preuve de ces infractions ou lorsque le danger existe qu'avec ces biens, les infractions persistent ou que de nouvelles infractions soient commises.

2° Il est ajouté un § 2, libellé comme suit:

«§ 2. Une action en cessation peut, conformément au chapitre VIII de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, être introduite auprès du président du tribunal de commerce par le ministre compétent pour les dispositions visées.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk IV. — Wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Art. 15. In artikel 77 van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° In het eerste lid worden de woorden «zesentwintig frank tot tweehonderd frank» vervangen door de woorden «zeventienhonderd frank tot zesduizend frank»;

2° In het tweede lid worden de woorden «honderd frank tot duizend frank» vervangen door de woorden «zesduizend frank tot dertigduizend frank».

Chapitre IV. — Modification de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Art. 15. A l'article 77 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers sont apportées les modifications suivantes:

1° A l'alinéa 1er, les mots «vingt-six francs à deux cent francs» sont remplacés par les mots «mille sept cents francs à six mille francs»;

2° A l'alinéa 2, les mots «cent francs à mille francs» sont remplacés par les mots «six mille francs à trente mille francs».

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk V. — Wijziging van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument

Art. 16. Artikel 97, eerste lid, van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument wordt aangevuld met een punt 13, luidend als volgt:

«13. De tewerkstelling van een persoon door een werkgever die zich schuldig maakt aan een overtreding van artikel 27, 1°, a, van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit.»

Chapitre V. — Modification de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques de commerce et sur l'information et la protection du consommateur

Art. 16. L'article 97, alinéa 1er, de la loi du 14 juillet 1991 sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur, est complété par un point 13, libellé comme suit:

«13. L'occupation d'une personne par un employeur qui a commis une infraction visée à l'article 27, 1°, a, de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VI. — Wijziging van het Wetboek van strafvordering

Art. 17. Artikel 216bis, § 1, derde lid, van het Wetboek van strafvordering, wordt aangevuld als volgt:

«Voor de inbreuken bedoeld in artikel 27, 1°, a, b, c, d of e, van het koninklijk besluit nr. 34 van 20 juli 1967 betreffende de tewerkstelling van werknemers van vreemde nationaliteit, mag de

in het eerste lid bedoelde geldsom niet minder bedragen dan het minimum vastgesteld voor de administratieve geldboeten bedoeld bij artikel 1bis, 1°, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten.»

Chapitre VI. — Modification du Code d'instruction criminelle

Art. 17. L'article 216bis, § 1er, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, est complété comme suit:

«Pour les infractions visées à l'article 27, 1°, a, b, c, d ou e, de l'arrêté royal n° 34 du 20 juillet 1967 relatif à l'occupation de travailleurs de nationalité étrangère, la somme prévue à l'alinéa 1er ne peut être inférieure au minimum prévu pour les amendes administratives, visées par l'article 1^{er}bis, 1°, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales.»

— Aangenomen.

Adopté.

Hoofdstuk VII. — Inwerkingtreding

Art. 18. Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op die gedurende welke ze in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt met uitzondering van het bij artikel 2 van deze wet ingevoegde artikel 1bis, 3°, van de wet van 30 juni 1971 betreffende de administratieve geldboeten toepasselijk in geval van inbreuk op sommige sociale wetten, dat in werking treedt op 1 juni 1992.

Chapitre VII. — Entrée en vigueur

Art. 18. La présente loi entre en vigueur le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel elle aura été publiée au *Moniteur belge*, à l'exception de l'article 1^{er}bis, 3°, de la loi du 30 juin 1971 relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales, inséré par l'article 2 de la présente loi, qui entre en vigueur le 1er juin 1992.

— Aangenomen.

Adopté.

De Voorzitter. — Westemmen later over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

INTERPELLATIE VAN DE HEER STROOBANT TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE PROBLEMATIEK VAN DE COLLECTIEVE ARBEIDSCONFLICTEN EN DE ROL VAN DE OVERHEID»

INTERPELLATION DE M. STROOBANT AU PREMIER MINISTRE SUR «L'ENSEMBLE DES PROBLEMES DES CONFLITS COLLECTIFS DU TRAVAIL ET LE ROLE DES POUVOIRS PUBLICS»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Stroobant tot de Eerste minister over «de problematiek van de collectieve arbeidsconflicten en de rol van de overheid».

De minister van Tewerkstelling en Arbeid zal op deze interpellatie antwoorden.

Het woord is aan de interpellant.

De heer Stroobant. — Mijnheer de Voorzitter, inzake collectieve arbeidsgeschillen heeft de wetgever een systeem van sociale bemiddeling uitgewerkt. In dat systeem behoort het oplossen van

sociale conflicten tot de bevoegdheid van de sociale gesprekspartners. Zij worden hierin geruggesteund door de overheid. De sociale partners kunnen zelfs beslissen het conflict niet op te lossen. De rechtbanken komen hieraan niet te pas. De overheid laat zich wel in met het conflict, maar zij dringt haar oplossing niet op. Het systeem is ontegensprekelijk coherent doch die coherentie komt in het gedrang als essentiële onderdelen worden gewijzigd zoals bijvoorbeeld de rol van de rechtbanken bij collectieve arbeidsconflicten. Heel de filosofie inzake het sociaal overleg komt dan op de helling te staan.

Een beroep doen op de volstreekte bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg om aan de rechters de collectieve arbeidsgeschillen toe te vertrouwen, is strijdig met de beginselen die aan de basis liggen van de gerechtelijke hervorming. Collectieve arbeidsconflicten worden door de wetgeving van 1967 aan de bevoegdheid van de rechterlijke macht onttrokken.

Ik respecteer de scheiding der machten. Wij kunnen aan de minister niet vragen dat hij oordeelt over beslissingen van rechters. De politieke overheid kan zich echter wel uitspreken over de wijze waarop de bedoelde artikelen van het Gerechtelijk Wetboek moeten worden geïnterpreteerd. Vandaar deze interpellatie.

Een tweede aspect betreft de procedure van de vordering op eenzijdig verzoekschrift bij de rechtbank van eerste aanleg die door vele werkgevers wordt aangewend. Zelfs indien men aanvaardt dat de rechtbanken bevoegd zijn inzake collectieve arbeidsconflicten — wat momenteel niet het geval is — kan de procedure op eenzijdig verzoekschrift niet worden toegepast. Niet alleen komt de geloofwaardigheid van de rechter als onpartijdige instantie in het gedrang, bovendien beïnvloeden de genomen maatregelen doorgaans ten gronde het verder verloop van het conflict. Het zijn dus geen bewarende maatregelen. Graag vernam ik het standpunt van de minister hieromtrent.

Er is ook de problematiek van het gebruik van de dwangsom. Na onderzoek van de wetgeving ter zake kunnen wij concluderen dat de wetgever en de Nationale Arbeidsraad van oordeel waren dat de Benelux-overeenkomst omtrent de dwangsom die wij in onze wetgeving hebben overgenomen, geen betrekking heeft op vorderingen betreffende collectieve verplichtingen die voortvloeien uit de wet inzake de CAO's.

Bovendien sluit de Belgische wet tot goedkeuring van het verdrag eveneens de individuele verplichtingen uit die voortvloeien uit de wet op de individuele arbeidsovereenkomsten en uit de wet op de collectieve arbeidsovereenkomsten. Op grond van deze redenering kan tegen een werkgever geen accessoire veroordeling tot een dwangsom worden uitgesproken op grond van een verplichting voortvloeiend uit de toepassing van een individuele arbeidsovereenkomst of van een collectieve arbeidsovereenkomst. *A fortiori* kan zulks niet ten overstaan van derden. De rechtspraak wijkt in verband met sommige materies af van dit standpunt, bijvoorbeeld bij de overhandiging van sociale documenten door de werkgever aan de werknemer.

Gezegd wordt dat deze verplichting haar oorsprong vindt in de wet en dat de afwijking die is opgenomen in de Belgische wetgeving derhalve niet van toepassing is. Een dwangsom willen toepassen op een stakingspost, op grond van een vordering die verband houdt met verplichtingen voortvloeiend uit een individuele arbeidsovereenkomst of uit een CAO is strijdig met de wet.

Kan ik het standpunt van de minister hieromtrent kennen?

Een laatste punt betreft de aanwezigheid van een privé-bewakingsdienst op een door de werknemers bezette firma en dit tijdens het sociaal conflict. In het concrete geval dat ik voor ogen heb deed de werkgever een beroep op een beveiligingsonderneming op grond van het argument dat de eetwaren die in het bezette bedrijf waren opgestapeld een bijzondere bewaking vergden. De werkgever deed dus tijdens het sociaal conflict een beroep op de bewakingsdienst.

Mevrouw de minister, is deze handelwijze niet strijdig met artikel 11 van de wet van 10 april 1990 op de bewakingsondernemingen? Deze wet verbiedt immers het optreden van bewakingsondernemingen tijdens of naar aanleiding van vakbondsactiviteiten.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Smet.

Mevrouw Smet, minister van Tewerkstelling en Arbeid, belast met het Beleid van gelijke kansen voor mannen en vrouwen. — Mijnheer de Voorzitter, de heer Stroobant heeft een belangrijk probleem aangesneden dat op het ogenblik heel wat gemoederen beroert.

Sinds het einde van de jaren 80 is er meermalen discussie geweest over de bevoegdheid van de rechter om tussen te komen in stakingen en bezettingen. Recent is deze discussie weer opgelaaide meer bepaald naar aanleiding van het sociale conflict in de petroleumsector. Aanleiding vormen steeds weer de gerechtelijke procedures ingesteld door werkgevers, werkwilligen of derden, tegen stakingen, stakingspiketten of bezettingen.

Niet zelden wordt daarbij beslist een dwangsom op te leggen aan de personen uit een stakerspost die bijvoorbeeld de werkwilligen geen vrije doorgang geven. In antwoord op de vragen van de interpellant wil ik in eerste instantie benadrukken dat het na oorlogse België een rijke traditie heeft opgebouwd inzake sociaal overleg. Ons stelsel van arbeidsverhoudingen is dan ook gekenmerkt door het bestaan van goed functionerende gestructureerde overlegorganen die paritair zijn samengesteld.

Een professioneel kader van sociale bemiddelaars begeleidt dit overleg en treedt in geval van sociaal conflict op om te bemiddelen, desgevallend te verzoenen. Ik wil benadrukken dat dit de natuurlijke aangewezen plaats is om sociale conflicten op te lossen eerder dan via de vertaling van sociale conflicten in juridische geschillen deze conflicten via gerechtelijke weg te laten beslechten. Het risico bestaat immers dat om voorafgaande gerechtelijke tussenkomsten te voorkomen de vakbonden hun syndicale acties niet meer zouden « aanzeggen » zoals de CAO's dit voorschrijven, hetgeen tot meer sociale verstoring zou leiden.

In de CAO's worden nu immers steeds termijnen voorgeschreven waarbinnen eventuele stakingen moeten worden aangekondigd. Indien de vakbonden merken dat deze verwittiging ertoe leidt dat via gerechtelijke tussenkomst bepaalde uitingen van de staking bemoeilijkt worden, bijvoorbeeld via een preventief verbod piketten op te stellen, dan verhoogt dit het risico dat zal gekozen worden voor niet aangezegde, « wilde stakingen ».

Mijnheer Stroobant, samen met u stel ik vast dat deze natuurlijke weg van de bemiddeling soms verlaten wordt, niet om de staking zelf te laten verbieden, maar wel om op te treden tegen bepaalde « feitelikheden » namelijk het beletten van de vrije doorgang van werkwilligen of van leveranciers. Gelet op het grondwettelijk principe van de scheiding der machten is het niet aangewezen deze uitspraken te beoordelen.

Om tegen dergelijke feitelikheden op te treden richten werkgevers zich echter vooral tot de rechtbanken van eerste aanleg en dit via een procedure « op eenzijdig verzoekschrift », zodat de rechter een beslissing treft zonder de tegenpartij, *in casu* de vakbond, te horen. Ik onderschrijf volkomen de bezorgdheid die in de rechtsleer tot uiting komt en die erop gericht is de rechten van de verdediging door de gevolgde gerechtelijke procedure maximaal te waarborgen. Ik vraag mij tevens af of een gerechtelijk optreden tegen dergelijke feitelikheden niet eerder tot de bevoegdheid van de arbeidsrechtbanken behoort. Naar aanleiding van deze interpellatie zal ik de minister van Justitie hierover contacteren om te onderzoeken via welke weg dit probleem het best wordt opgelost.

Wat de bewakingsondernemingen betreft, bepaalt artikel 11 van de wet van 10 april 1990 omtrent deze ondernemingen, de beveiligingsondernemingen en de interne bewakingsdiensten, dat « het de bewakingsonderneming verboden is, in het kader van hun activiteiten: zich in te laten met of tussen te komen in een politiek of een arbeidsconflict; op te treden tijdens of naar aanleiding van vakbondsactiviteiten of activiteiten met een politieke finaliteit ».

De memorie van toelichting van de wet — Senaatsdocument nummer 298/1 van de zitting 1985-1986 — verduidelijkt dat « het doel van deze beslissing is te beletten dat « werkgevers- of werknemersmilieus » zouden gevormd worden of dat een beroep zou worden gedaan op een onderneming beoogd door de wet, om tussen te komen in een politieke conflictsituatie of een arbeidsconflict. Het aldus geformuleerd verbod belet de gewone uitoe-

ning van de bewakingsopdracht niet, zelfs bij een conflict, zoals het feit aan de directie een gevaar te melden of gewone voorzorgsmaatregelen te treffen ten opzichte van goederen». De voorwaarden en de grenzen van een eventuele tussenkomst van de bewakingsondernemingen zijn zodoende duidelijk geformuleerd; het gaat om de gewone beveiliging van goederen en eigendommen zonder dat de beveiligingsondernemingen zich hierdoor bemoeien in het arbeidsconflict zelf.

Het kan dus nooit de bedoeling zijn dat het gerecht optreedt en zich in een staking mengt. Een optreden is wel toegelaten als het dient om de subjectieve rechten van werkwilligen te vrijwaren, om de beschadiging van goederen zoals het doorsteken van banden van vrachtwagens, te voorkomen. Hier rijst echter de vraag of het dan niet beter is dat de arbeidsrechtbanken optreden en dat de twee partijen worden gehoord. Tot slot, ook wat de bewakingsondernemingen betreft, blijft een optreden beperkt tot het beveiligen van de subjectieve rechten van de mensen en kan nooit worden tussengekomen in de staking zelf. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, ik stel voor onze werkzaamheden te onderbreken.

Je vous propose d'interrompre ici nos travaux. (*Assentiment.*)

PROJET DE LOI — ONTWERP VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le Gouvernement a déposé un projet de loi portant approbation du protocole, signé à Bruxelles le 17 mars 1993, portant adaptation de l'Accord sur l'Espace économique européen.

De Regering heeft ingediend een ontwerp van wet houdende goedkeuring van het protocol, ondertekend te Brussel op 17 maart 1993, tot aanpassing van de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est renvoyé à la commission des Relations extérieures.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — MM. Desmedt et de Donnée ont déposé une proposition de loi organisant une consultation populaire sur l'actuelle réforme de l'Etat connue sous le nom d'« Accords de la Saint-Michel ».

De heren Desmedt en de Donnée hebben ingediend een voorstel van wet houdende organisatie van een volksraadpleging over de huidige staatshervorming, bekend onder de naam «Sint-Michielsakkoorden».

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

De Senaat vergadert opnieuw vanavond om 19 uur 30.

Le Sénat se réunira ce soir à 19 heures 30.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(*De vergadering wordt gesloten om 18 h 30 m.*)

(*La séance est levée à 18 h 30 m.*)

